

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Sara Oblak

OLIMPIJSKE IGRE SKOZI OKO TELEVIZIJSKE KAMERE:

Atene 2004 in Torino 2006 na Televiziji Slovenija

Diplomsko delo

Ljubljana 2007

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Sara Oblak

Mentorica: asist. dr. Maruša Pušnik

Somentorica: doc. dr. Marjeta Kovač

OLIMPIJSKE IGRE SKOZI OKO TELEVIZIJSKE KAMERE:

Atene 2004 in Torino 2006 na Televiziji Slovenija

Diplomsko delo

Ljubljana 2007

Ni poti do sreče. Sreča je pot. Vzemi si čas za srečo. Ustavi se tam, kjer je pot obsijana s soncem. Razširi roke v pozdrav prihodnosti!

Vsem, ki ste mi pomagali, hvala!

OLIMPIJSKE IGRE SKOZI OKO TELEVIZIJSKE KAMERE: Atene 2004 in Torino 2006 na TV SLO

Šport je v 20. stoletju postal ena izmed najbolj priljubljenih televizijskih vsebin. Postal je industrija, k temu pa so pripomogli tudi množični mediji. V diplomskem delu me zanima povezava med mediji in športom, natančneje odnos med poletnimi in zimskimi olimpijskimi igrami (Atene 2004 in Torino 2006) ter Televizijo Slovenija. S pomočjo intervjujev, analiz o gledanosti športnih dogodkov v Sloveniji, raziskav o vplivu športa na slovensko nacionalno identiteto sem preverjala tri teze. Zelo pomembno vlogo v zgodovini slovenskega naroda sta imela alpsko in nordijsko smučanje, ki pred televizijske zaslone poleg nogometa privabljata daleč največ gledalcev v Sloveniji. Iz teh dejstev sem izhajala pri prvi tezi – zimske olimpijske igre (Torino) v Sloveniji dosegajo višjo gledanost kot poletne igre (Atene) – in jo tudi potrdila. Olimpijske igre veljajo za najzahtevnejši projekt celotne RTV Slovenija, s primerjavo med poročanjem o poletnih igrah v Atenah 2004 in zimskih v Torinu 2006 pa sem ugotovila, da so za Televizijo Slovenija poletne olimpijske igre pomembnejši in zahtevnejši projekt. V zadnjih letih se je s pojavom komercialnih televizij pojavila konkurenca tudi na področju športnega programa, ki vključuje tekmovanje za televizijske pravice neposrednih prenosov, hkrati pa za pozornost gledalcev. Televizija Slovenija je tudi zaradi tega pri spremljanju olimpijskih iger potrebovala nove, drugačne pristope, s katerimi bi pritegnila čim več gledalcev.

Ključne besede: šport, smučanje, olimpijske igre, mediji, Televizija Slovenija.

OLYMPIC GAMES OBSERVED THROUGH A TV CAMERA: Athens 2004 and Turin 2006 on TV SLO

In the 20th century, sport has become one of the most popular TV contents. Moreover, it has become an industry, to which mass media have contributed considerably. The thesis focuses on relation between media and sports. More exactly, the relation between summer and winter Olympic Games (Athens 2004 and Turin 2006) and Television Slovenia is considered. Interviews, analyses of sports events ratings in Slovenia, and researches on influence of sport on Slovenian national identity were done in order to confirm three different theses. In the history of Slovenian nation, alpine and nordic skiing played a significant role. Apart from football, these two sports attract most TV viewers in Slovenia. These facts helped confirm the first thesis – that winter Olympic Games (Turin) have higher rating compared with summer games (Athens). Olympic Games are the most demanding project for the entire RTV Slovenia. However, when comparing the reporting during Summer Olympic Games in Athens 2004 with the Winter Games in Turin 2006, it was ascertained that summer Olympic Games represent a more important and a more demanding project for Television Slovenia. In recent years, many commercial televisions have been developed which play the role of new competitors also in the field of sports programme. The competition includes rivalry for TV rights as well as viewers' attention. For these reasons, Television Slovenia needed several new and creative approaches to cover Olympic Games and to attract as many TV viewers as possible.

Key words: sports, skiing, Olympic Games, media, Television Slovenia.

1. UVOD	6
1.1 METODOLOGIJA	8
1.2 STRUKTURA	8
2. VPLIV ŠPORTA NA NACIONALNO IDENTITETO SLOVENCEV	10
3. ZAČETKI SLOVENSKEGA OLIMPIZMA	16
3.1 OLIMPIJSKI KOMITE SLOVENIJE IN MEDNARODNI OLIMPIJSKI KOMITE.....	19
4. ZGODOVINA OLIMPIJSKIH IGER	20
4.1 KOMERCIALIZACIJA IGER	22
5. ŠPORT IN MEDIJI	24
5.1 ŠPORT IN TELEVIZIJA.....	25
5.2 TELEVIZIJSKE PRAVICE	27
6. OLIMPIJSKE IGRE IN MEDIJI	31
7. ŠPORTNI PROGRAM NA TELEVIZIJI SLOVENIJA	34
7.1 ZAČETKI ŠPORTNEGA PROGRAMA NA TELEVIZIJI SLOVENIJA.....	37
7.2 ŠPORTNI PROGRAM TELEVIZIJE SLOVENIJA DANES.....	40
8. POLETNE OLIMPIJSKE IGRE V ATENAH 2004 IN ZIMSKE OLIMPIJSKE IGRE V TORINU 2006	46
9. OLIMPIJSKE IGRE NA TELEVIZIJI SLOVENIJA	49
9.1 ATENE 2004	51
9.1.1 OLIMPIJSKI PROGRAM NA 2. PROGRAMU TELEVIZIJE SLOVENIJA	52
9.1.2 OLIMPIJSKI PROGRAM NA 1. PROGRAMU TELEVIZIJE SLOVENIJA	54
9.1.3 GLEDANOST OLIMPIJSKIH IGER ATENE 2004	55
9.2 TORINO 2006	59
9.2.1 OLIMPIJSKI PROGRAM NA 2. PROGRAMU TELEVIZIJE SLOVENIJA	60
9.2.2 OLIMPIJSKI PROGRAM NA 1. PROGRAMU TELEVIZIJE SLOVENIJA	62
9.2.3 GLEDANOST OLIMPIJSKIH IGER TORINO 2006	63
9.3 PRIMERJAVA GLEDANOSTI IGER V ATENAH IN IGER V TORINU	66
9.4 PRIMERJAVA DELA, ODDAJ, PROGRAMA	68
9.5 DISKUSIJA	71
10. ZAKLJUČEK	73
11. LITERATURA IN VIRI	76

1. UVOD

»Šport je veselje do življenja, igra, praznovanje in kot takega ga je treba ovrednotiti in morda danes osvoboditi od tehnicizma in profesionalizma. Ponovno je treba v njem najti sposobnost ustvarjanja prijateljskih vezi, dialog in odprtost do sotekmovalcev. Šport mora postati predvsem izraz bogastva biti, ne pa toliko imeti ...» (Janez Pavel II. v Šugman 1997: 27).

V tej definiciji športa tiči pomen olimpijskih iger, iger prijateljstva in miru. A prvotnega pomena tega veličastnega dogodka v današnjem času, ko štejejo le še zmage, sploh ne poznamo več. Šport je namreč postal industrija. K temu so pripomogli tudi množični mediji. V 20. stoletju so le-ti s športom namreč ustvarili eno največjih industrij zabave na svetu. Šport sam pa je postal ena izmed najbolj priljubljenih televizijskih vsebin. Največji športni dogodek pa so zagotovo olimpijske igre. »Danes so igre šov, največja prireditev na svetu, tako športna, marketinška, poslovna kot televizijska,« mi je v pogovoru dejal Andrej Stare, športni komentator na Televiziji Slovenija.

Televizije brez športa si ne znamo več predstavljati in tudi športa brez televizijske pozornosti ne. Svojo priložnost v spektaklu so hitro videli gospodarstveniki, tako je šport postal donosen posel za tiste, ki vlagajo, in za tiste, ki tekmujejo. Tako poletne kot zimske olimpijske igre so se v svetu kar najbolj promovirale prav s televizijskimi prenosi. Prvi televizijski prenos olimpijskih iger je bil leta 1936, vendar le za okolico Berlina. V Rimu 1960 pa je šel televizijski prenos v živo že v 18 evropskih držav, nekaj ur zatem pa še v ZDA, Kanado in na Japonsko.

Temo diplomske naloge »Olimpijske igre na Televiziji Slovenija« sem izbrala iz več razlogov. Prvi je prav gotovo ta, da v športnem uredništvu Televizije Slovenija kot novinarka delam že skoraj štiri leta. V uredništvu so me izbrali za projekt poletnih olimpijskih iger »Atene 2004«, nato pa sem sodelovala še pri projektu zimskih olimpijskih iger »Torino 2006«. Delo v športni redakciji mi je omogočilo jasen vpogled v novinarsko stroko, skozi vsa ta leta sem opazala trende v športnem uredništvu, se spoznala s številnimi drugimi slovenskimi mediji, novinarji, odgovarjala na klice besnih gledalcev, zakaj noč in dan prenašamo alpsko smučanje, košarkarskih tekem pa ne. A vedno znova je statistika potrdila, da je alpsko smučanje poleg nogometa tisto, ki pred televizijske zaslone privabi največ gledalcev, in da Slovenci ostajamo smučarski narod. V dveh letih (2004–2006) sem pri spremljanju olimpijskih iger opazila tudi številne nove, drugačne pristope pri pripravljanju

oddaj, prispevkov, športnoinformativnih oddaj itd. Razlog za to verjetno lahko iščemo v vse večji poplavi komercialnih medijev, tako imenovanih konkurentov Televizije Slovenija. Novi mediji so prinesli dodatno programsko ponudbo in na ta način povzročili padec gledanosti nacionalne televizije. Zaradi tega razloga se je tudi športno uredništvo moralo prilagoditi potrebam občinstva in vpeljati nove načine, s katerimi bi privabili čim širši krog prebivalstva.

Tako se mi je utrnila ideja, da bi pisala, kako se tako velikega projekta, kot so olimpijske igre, loti Televizija Slovenija. V diplomski nalogi me zanima, če so razlike v spremljanju poletnih in zimskih iger in kakšne so te razlike. Kot se je izrazil dolgoletni sodelavec športnega programa na Televiziji Slovenija, novinar, urednik in režiser v eni osebi, Beno Hvala, je razlika »velika za strokovnjake in programsko-produkcijsko-tehnične izvedence, majhna pa za vse bolj zahtevne gledalce.«

V diplomski nalogi bom skušala potrditi tri teze.

Slovenci že od nekdaj veljamo za smučarski narod. Alpsko smučanje je imelo velik vpliv na slovensko nacionalno identiteto, Planica in Kranjska Gora pa veljata za simbol slovenskega športa že od vsega začetka. Ta dejstva mi bodo pomagala pri moji prvi tezi, da alpsko smučanje in smučarski skoki v Sloveniji poleg nogometa pred televizijske zaslone privabijo največ gledalcev. Torej bodo zimske olimpijske igre v Sloveniji dosegle višjo gledanost kot poletne igre. To bom dokazovala na primeru iger v Atenah in Torinu. Primerjava se mi zdi smiselna, ker je prostorska umestitev obeh prizorišč olimpijskih iger časovno ugodna za slovenske televizijske gledalce.

Druga teza je, da športno uredništvo zimskim in poletnim olimpijskim igram namenja enako pozornost, sam projekt olimpijskih iger pa velja za najzahtevnejši projekt celotne RTV Slovenija. To bom skušala dokazati s primerjavo med poročanjem o poletnih igrah v Atenah 2004 in zimskih v Torinu 2006.

Televizija Slovenija se v zadnjih letih za gledanost bori s komercialnimi mediji. Tretja teza je, da so se na poplavo novih medijev v športnem uredništvu Televizije Slovenija prilagodili z novimi, drugačnimi pristopi pri pripravljanju prispevkov, oddaj itd., ki so pisani na kožo večjemu številu gledalcev in ne samo športnim navdušencem.

1.1 METODOLOGIJA

V analizi bom uporabila predvsem kvalitativne metode, in sicer intervjuje s sodelavci športnega uredništva, nekdanjimi in zdajšnjimi novinarji, uredniki, športnimi delavci. Nadalje tekstualno analizo televizijskega poročanja o olimpijskih igrah in zgodovinsko-primerjalno analizo za razgrnitev olimpijskega gibanja na Slovenskem v historični perspektivi. Analizirala bom tudi raziskave o gledanosti športnih dogodkov v Sloveniji, o gledanosti olimpijskih iger, o vplivu športa na slovensko nacionalno identiteto in letna poročila RTV Slovenija. V pomoč pa mi bodo tudi neposredni prenosi olimpijskih iger na Televiziji Slovenija, studijski program olimpijskih iger in športnoinformativne oddaje na Televiziji Slovenija.

1.2 STRUKTURA

Diplomsko delo bom razdelila na teoretični in empirični del. V teoretičnem delu bom predstavila, kako je šport že od samega začetka zaznamoval slovenski narod, predvsem, kako sta ga zaznamovali najbolj priljubljeni športni panogi – alpsko smučanje in smučarski skoki. Poudarek bo na alpskem smučanju, ki je v preteklosti bilo, oziroma je še vedno, pomemben del slovenske nacionalne identitete. V tem poglavju bom skušala tudi že delno potrditi eno od tez – da so zimski športi najbolj gledani športni dogodki v Sloveniji.

Sledila bo predstavitev olimpijskega gibanja na Slovenskem. Pogledala bom v zgodovino olimpijskih iger, preverila udeležbo in uspešnost slovenskih tekmovalcev na tej veličastni prireditvi, predstavila začetke Olimpijskega komiteja Slovenije in poglavje zaključila s komercializacijo iger. To mi bo pomagalo tudi pri potrjevanju teze, da se tudi olimpijske vsebine na Televiziji Slovenija vse bolj komercializirajo.

V naslednjem poglavju bom prešla na povezavo med mediji (televizijo) in športom ter razgrnila vlogo medijev pri razvoju olimpijskih iger.

Preden bom prešla na konkretno študijo primera – Olimpijske igre na Televiziji Slovenija – bom predstavila še zgodovino športnega programa na Televiziji Slovenija. To poglavje mi bo pomagalo tudi pri potrjevanju teze, kako zelo pomemben, zahteven in velik projekt so olimpijske igre za RTV Slovenija.

V empiričnem delu bom s konkretno študijo primera ugotavljala, kako športno uredništvo

spremlja olimpijske igre, kakšne so razlike, če sploh so, v spremljanju poletnih in zimskih iger, kakšna je gledanost enih in drugih iger. Vse bom delala na primeru poletnih iger v Atenah leta 2004 in zimskih v Torinu leta 2006.

2. VPLIV ŠPORTA NA NACIONALNO IDENTITETO SLOVENCEV

Za slovenski narod je šport nedvomno pomemben način uveljavljanja nacionalne identitete. Slovenski narod se skozi šport predstavlja ostalemu svetu, med prebivalci pa se vzpodbujajo nacionalna čustva. Slovenci smo imeli v različnih zgodovinskih obdobjih svoje narodne junake, ki jih lahko iščemo tudi med športniki.¹ Prav tako smo imeli svoje nacionalne športe, ki so bili in so še vedno zelo pomembni za kulturno identiteto Slovencev. Še posebej vidno vlogo so odigrali sokolsko gimnastično gibanje,² ki je kot prvo učinkovito razširilo vednost o slovenskem narodu, alpsko smučanje in nogomet. Vrhunski rezultati slovenskih športnikov so bili tako že od nekdaj dejavnik promocije, identifikacije in identitete slovenskega naroda. Občutek, da premagujemo druge narode, predvsem pa športnike iz drugih republik nekdanje Jugoslavije, je bil, oziroma je po raziskavi v letu 2005³, še vedno veličasten. Mojca Doupona - Topič in Marjeta Kovač (2005a: 54) pravita, da je šport s tem, ko simbolično predstavlja tekmovalnost med narodi in se vključuje v oblikovanje odnosov med njimi, na neki način postal kar nacionalni statusni simbol.

V raziskavi »Nacionalna identifikacija v splošni javnosti« (Doupona - Topič in Kovač 2005a: 62) je ugotovljeno, da Slovenci svoj nacionalni ponos občutijo predvsem ob odmevnem rezultatu slovenskih športnikov, sledi pogovor s tujcem o kulturnem bogastvu in naravnih lepotah Slovenije. Doseganje visokih športnih dosežkov je tako veliko dejanje za celotno širšo družbeno skupnost, ki vzbudi največji ponos na lastno nacionalno pripadnost.

V nadaljevanju ankete (Doupona - Topič in Kovač 2005a: 65) se anketiranci na lestvici od 1 do 6 (pri čemer ocena 1 pomeni najmanjše strinjanje) najbolj strinjajo s trditvijo, da dogodki,

---

¹ Anketiranci so v raziskavi (Doupona - Topič in Kovač 2005a: 71–72) največjo povezanost s slovensko športno zgodovino in nacionalnim ponosom po vrsti pripisali Leonu Štuklju, Bojanu Križaju, Miroslavu Cerarju, Mateji Svet, Tonetu Vogrincu ...

² Prvo organizirano telovadno društvo Sokol je bilo ustanovljeno leta 1862 v Pragi. Naslednje leto so slovenski narodnjaki v Ljubljani ustanovili Gimnastično društvo »Južni Sokol«. Na Češkem in v Sloveniji je Sokol pomenil protiutež nemškemu telovadnemu društvu, ki so v deželah s slovanskim prebivalstvom širila nemški nacionalni vpliv. V prvih letih je bila dejavnost Sokola posvečena bolj krepitvi slovenskega narodnega gibanja kakor telovadbi.

³ Trditev »Najbolj sem vesel, ko v športu premagamo katero od nekdanjih republik bivše Jugoslavije« je na lestvici od 1 do 6 (pri čemer ocena 1 pomeni najmanjše strinjanje) dobila povprečno oceno 3,58 (Doupona - Topič in Kovač 2005a: 65).

kot so Planica, Zlata lisica in Pokal Vitranc,⁴ prispevajo k prepoznavnosti Slovenije v svetu (povprečna ocena 5,57). Visoki oceni sta dobili tudi trditvi, da smo Slovenci športna nacija (4,71) in »smučarski« narod (4,68).

Posebno mesto v nacionalni predstavi slovenstva je alpsko smučanje dobilo po velikih mednarodnih uspehih slovenskih tekmovalcev. Občutek, da slovenski tekmovalci na tekmah med bogatimi in svetovnimi smučarskimi velesilami zmagujejo, je bil veličasten. Čeprav so nosili jugoslovanske drese, smo se zavedali dejstva, do so vsi, razen občasne izjeme, sami Slovenci. Prav alpsko smučanje je bilo v času Jugoslavije namreč eden izmed redkih športov, v katerem so imeli slovenski športniki prevlado, slovenski narod pa se je tako na neki način ločil od drugih jugoslovanskih republik.

Za hiter razvoj alpskega smučanja v Sloveniji so seveda pomembni geografski položaj in ugodne podnebne razmere. Teritorij Slovenije na severu oklepajo Karavanke in Pohorje, na zahodu Julijske Alpe, na jugu Dolenjsko gričevje, medtem ko se na vzhodu svet odpira proti Panonski nižini. Seveda se to ne more primerjati s pokrajinami v centralnih Alpah in v Skandinaviji, a kljub vsemu so bile možnosti za alpsko smučanje že od nekdaj dokaj ugodne (Jeločnik 1981: 21). Prve tekme so bile na slovenskih smučiščih organizirane že v drugi polovici dvajsetih let 20. stoletja, prvega svetovnega prvenstva pa so se slovenski tekmovalci udeležili že leta 1933 v Innsbrucku, prav tako pa niso manjkali niti na zimskih olimpijskih igrah leta 1936 v Garmisch-Partenkirchnu.

Nedvomno pa je mejnik za slovensko alpsko smučanje postavil Bojan Križaj, ki je leta 1975 osvojil naslov mladinskega evropskega prvaka v slalomu, v olimpijski sezoni 1979/1980 pa je na slalomu v Wengnu dosegel svojo prvo zmago v svetovnem pokalu. Boris Strel je na svetovnem prvenstvu v Schladmingu leta 1982 osvojil bronasto kolajno v veleslalomu, Rok Petrovič pa leta 1986 kristalni globus za skupno zmago v slalomskem seštevku svetovnega pokala. Za olimpijsko slavo je poskrbel Jure Franko, ki je v Sarajevu leta 1984 Jugoslaviji prismočal srebrno odličje. Prva Slovenka, ki ji je uspelo osvojiti olimpijsko kolajno, je bila Mateja Svet, ki se je leta 1988 v Calgaryju s srebrom za vedno vpisala v zgodovino slovenskega alpskega smučanja (Internet 1).

---

⁴ Ta tri velika tekmovanja (Pokal Vitranc, Zlata lisica in Planica) imajo v Sloveniji dolgo tradicijo, organizirana pa so v smučarskih disciplinah (alpsko smučanje in smučarski skoki). Anketiranci so jih v raziskavi (Doupona - Topič in Kovač 2005a: 79) postavili na prva mesta tudi po stopnji pomembnosti velikih mednarodnih tekmovanj za razvoj slovenskega športa.

V predstavi Slovencev je prepričanje, da imamo smučanje v krvi, ostalo prisotno tudi po osamosvojitvi Slovenije. Alpsko smučanje je še naprej ostajalo nacionalni šport oziroma je postalo še bolj trden del slovenske nacionalne identitete. Dobili smo nove junake in z njimi prve medalje, osvojene pod slovensko zastavo. V Lillehammerju leta 1994 so si bronaste medalje prismočali Alenka Dovžan, Katja Koren in Jure Košir. V vseh teh letih samostojnosti so se tako rodile številne slovenske smučarske zvezde, zakladnica odličij z največjih tekmovanj se je povečevala iz leta v leto, izjemno navdušenje Slovencev za alpsko smučanje pa je bilo prisotno tudi v manj plodnih letih slovenskega alpskega smučanja.

Slovenski alpski smučarji in smučarke v zadnjih sezonah niso dosegali vidnejših rezultatov, ki smo jih bili vajeni v zlatih 80. in 90. letih. Mnogi so se začeli spraševati, ali je smučanje sploh še nacionalni šport. A mit, ki se je zgradil okoli Kranjske Gore, Planice, junakov belih strmin, zaradi katerih je bil v šolah prekinjen pouk, v tovarnah pa ustavljeno delo, ostaja prisoten še danes. In alpsko smučanje nedvomno ostaja slovenski šport številka ena.

To potrjuje tudi spodnja tabela, v kateri je prikazana raziskava o športnih dejavnostih, s katerimi se ukvarja splošna javnost.

Tabela 2.1: Športne dejavnosti, s katerimi se ukvarja splošna javnost ne glede na pogostost in način

Športne dejavnosti	%
Kolesarjenje	14,5
Alpsko smučanje	12,0
Plavanje	9,5
Pohodništvo	9,5
Nogomet	7,0
Tek v naravi	6,3
Košarka	5,5
Hoja	4,3
Tenis	3,9
Odbojka	3,6

Vir: Kovač, Doupona - Topič in Bučar - Pajek 2005a: 153.

Med športno dejavnimi predstavniki splošne javnosti se jih največ ukvarja s kolesarjenjem, sledijo alpsko smučanje, plavanje, pohodništvo in nogomet. Primerjava s primerjalno študijo športnorekreativne dejavnosti Slovencev od leta 1992 do 1997 (Petrović in drugi 1998) kaže, da se je kolesarjenje s tretjega prebilo na prvo mesto, alpsko smučanje iz četrtega na drugo, eno mesto je izgubilo plavanje, hoja pa je iz prvega padla na šele osmo mesto.

Primat alpskega smučanja pa dokazujejo tudi podatki o gledanosti športnih prenosov na Televiziji Slovenija, kjer je alpsko smučanje vsako leto v vrhu priljubljenosti. Tudi zato odgovorni urednik športnega programa na Televiziji Slovenija, Mile Jovanović, na vprašanje, ali se mu zdi, da Televizija Slovenija alpskemu smučanju posveča preveč pozornosti, odgovarja: »V redakciji so bila stališča glede tega, ali je na zaslonih alpskega smučanja preveč ali premalo, deljena. Toda če pogledamo gledanost, tehtnega argumenta, da bi ga umaknili s programa, ni« (v Kralj 2007: 9). Iz dejstva, da je alpsko smučanje paradna športna disciplina Televizije Slovenija, lahko že nakažem potrditev moje prve teze – da bodo zimske olimpijske igre bolje gledane kot poletne. Vendar ne samo na račun alpskega smučanja, ampak tudi druge slovenske zimske simbolike – planiških smučarskih skokov. Oba športa sta se slovenskim gledalcem poleg uspehov slovenskih tekmovalcev prikupila na račun zgodnjih televizijskih prenosov na Televiziji Slovenija. Že leta 1960 je takrat še Televizija Ljubljana iz Planice neposredno prenašala tekmo v smučarskih skokih, prvo reportažo s smučarskih prireditvev v Kranjski Gori in na Mariborskem Pohorju pa so naredili leta 1964.

Tabela 2.2: Prvi trije najvišje ovrednoteni športi po treh kazalnikih po mnenju splošne javnosti

Kazalniki	Splošna javnost
Razvoj športa	Alpsko smučanje 5,07
	Košarka 5,02
	Nogomet 4,99
Nacionalna identifikacija	Smučarski skoki 5,49
	Alpsko smučanje 5,42
	Planinstvo/alpinizem 5,39
Prepoznavnost Slovenije	Smučarski skoki 5,58
	Alpsko smučanje 5,36
	Nogomet 5,41

Vir: Kovač, Kolar, Bednarik in Doupona - Topič 2005b: 216.

Tabela 2.2 prikazuje tri najvišje ovrednotene športe po treh kazalnikih. Na lestvici od 1 do 6 (kjer je 6 najvišja ocena) splošna javnost najvišje vrednoti zimske športe (alpsko smučanje in smučarske skoke). Največji pomen k razvoju športa v Sloveniji imajo po mnenju splošne javnosti alpsko smučanje, košarka in nogomet. Tako košarka kot nogomet sta v Sloveniji po številu aktivnih na vseh ravneh tekmovalnega sistema zelo razširjena, številni pa se, kot kaže tudi tabela 2.1, s tema dvema športoma ukvarjajo rekreativno.

Največji vpliv na nacionalno identiteto Slovencev imajo po mnenju splošne javnosti smučarski skoki, alpsko smučanje in planinstvo/alpinizem. Na odgovore verjetno niso vplivali le vrhunski dosežki slovenskih športnikov, temveč tudi tradicija posamezne panoge v Sloveniji. V celotni raziskavi »Šport in nacionalna identifikacija Slovencev« (Kovač in drugi 2005c) je namreč ugotovljeno, da vsakoletne skakalne prireditve pod Poncami in svetovni rekord⁵ v smučarskih poletih, dosežen v Planici, splošna javnost postavlja izjemno visoko med dogodki, ki vplivajo na nacionalno identiteto Slovencev, prav tako pa meni, da je dosežek Primoža Peterke⁶ eden od športnih vrhuncev, na katere so bili v zadnjih letih najbolj ponosni. Poleg tega se splošna javnost z visoko povprečno oceno (4,68) strinja s trditvijo, da smo Slovenci »smučarski« narod.

Športi, ki po mnenju splošne javnosti največ pripomorejo k prepoznavnosti Slovenije v svetu in Evropi, so pričakovano smučarski skoki, alpsko smučanje in nogomet. Planica je že od vsega začetka, to je bilo leta 1934, po zaslugi njenih vizionarjev in junakov kazala pot v prihodnost smučarskih poletov. Kot se je izrazil Oto Giacomelli (2006), Bradlov⁷ polet na smučeh prek tedanje magične meje stotih metrov ni pomenil samo zanesljivega rojevanja nove posebne discipline smučarskih skokov, temveč je sprožil silen razmah smučarskih skokov v državah Srednje Evrope.

Prav tako je med prve tri pričakovana uvrstitev nogometa, saj je nogomet najbolj priljubljena športna panoga v svetu. V Sloveniji je bil na vrhuncu posebej v letih 2000–2002, ko se je slovenski reprezentanci uspelo uvrstiti na evropsko in svetovno nogometno prvenstvo.

---

⁵ Norveški skakalec Bjorn Einar Romoeren je v Planici leta 2005 pristal pri rekordnih 239 metrih.

⁶ Primož Peterka je v sezonah 1996/1997 in 1997/1998 osvojil veliki kristalni globus za zmago v svetovnem pokalu. V karieri je do sedaj zbral 15 zmag, bronasto olimpijsko kolajno (Salt Lake City 2002) in bronasto kolajno na svetovnem prvenstvu (Oberstdorf 2005).

⁷ 18-letni avstrijski smučarski skakalec Sepp Bradl je 15. 3. 1936 v Planici v ekshibicijskem nastopu po uradnem tekmovanju poletel 101,5 m in s tem premagal prvo magično mejo skakalcev na smučeh.

Navijaški slogan »Kdor ne skače, ni Sloven'c« je postal simbol združene nacije (Starc v Kovač in drugi 2005b: 214).

Po koncu tako imenovane »nogometne pravljice« pa se je slovenska javnost spet obrnila k smučanju. Sami sebe tako Slovenci vidijo veliko bolj kot smučarski in ne nogometni narod.

3. ZAČETKI SLOVENSKEGA OLIMPIZMA

Kot je zapisano v olimpijski listini, je olimpizem življenjska filozofija, ki doseže svoj vrhunec v uravnoteženi združitvi kvalitete telesa, volje in misli. Olimpizem povezuje šport s kulturo in z izobraževanjem in tako poskuša ustvariti način življenja, ki temelji na sreči, ki jo doživimo, ko se za nekaj potrudimo, na dobrem zgledu, ki je pomemben pri vzgoji, in na spoštovanju osnovnih univerzalnih etičnih načel (International Olympic Committee 2004).

Nekdanji predsednik Republike Slovenije Milan Kučan (1994: 6) je dejal, da korenine slovenskega olimpizma, ki je znatno mlajši od zgodovine slovenskega športa, segajo v čas, ko slovenski športniki še niso mogli nastopati v imenu slovenskega naroda in zastopati Republike Slovenije, tako kot jo lahko danes. Slovenski olimpijci so namreč v preteklosti na majicah nosili grbe kar štirih držav. Njihovi nastopi so bili odmevni in pomembni, saj so z njimi slovenski športniki že zdavnaj pred nastankom slovenske države in v skladu z olimpijskim geslom miru in sodelovanja s svojimi vrhunskimi dosežki ponesli v svet sloves slovenskega športa.

Za Slovence in slovensko športno zgodovino, posebej olimpijsko, so zagotovo najpomembnejši tile mejniki: Stockholm 1912 (Rudolf Cvetko kot prvi Slovenec osvoji olimpijsko kolajno v sabljanju pod zastavo Avstro-Ogrske); Antwerpen 1920 (Slovenec, član jugoslovanske nogometne reprezentance, Stanko Tavčar prvič nastopi na olimpijskih igrah pod zastavo SHS); Pariz 1924 (Leon Štukelj prejme prvo zlato odličje v gimnastiki); Sarajevo 1984 (Jure Franko osvoji prvo kolajno na zimskih olimpijskih igrah, to so bile hkrati tudi prve igre na jugoslovanskih tleh); Calgary 1988 (Slovenci za reprezentanco Jugoslavije prvič osvojijo več kolajn na zimskih olimpijskih igrah – Mateja Svet v alpskem smučanju, Matjaž Debelak in ekipa v smučarskih skokih); leto 1992 (Mednarodni olimpijski komite prizna Olimpijski komite Slovenije za članico olimpijske družine, to je hkrati tudi prvi nastop slovenskih športnikov za samostojno in neodvisno državo Slovenijo) (Šugman 1994: 24).

Slovenci pa so bili zelo dejavni tudi že v Jugoslovanskem olimpijskem odboru (JOO), ki je bil ustanovljen 14. decembra 1919 v Zagrebu. Leta 1927 so ga preimenovali v Jugoslovanski olimpijski komite (JOK) in njegov sedež prenesli v Beograd, kjer so ga po 2. svetovni vojni, leta 1947, tudi obnovili (Bergant 1996: 2). V prvem jugoslovanskem olimpijskem telesu sta Slovenijo zastopala tedaj in še dolgo vodilna slovenska športna delavca Joso Gorec in Stanko

Bloudek, ki je kasneje leta 1948 postal tudi prvi (in doslej edini) član Mednarodnega olimpijskega komiteja iz Slovenije. V obdobju 1947–1951 je bil tudi predsednik Jugoslovanskega olimpijskega komiteja, izmed Slovencev pa je to funkcijo opravljal le še Zoran Polič (1964–1973). Ustanovitev JOO je pospešila tudi organizacijsko vneto v Sloveniji. Leta 1920 so tako ustanovili Športno zvezo Slovenije, ki je po nekaj letih sicer usahnila, toda športnega razmaha ni bilo več mogoče zaustaviti. Leta 1939 je Joso Gorec v poročilu, ki je izšlo v publikaciji ob 20-letnem jubileju JOK, lahko ugotovil, da je slovenski delež v jugoslovanskem športu izjemno velik. Čeprav je bilo tedaj Slovencev le za 8,5 odstotka jugoslovanskega prebivalstva, je 74 dotedanjih udeležencev olimpijskih iger iz Slovenije predstavljalo 37 odstotkov jugoslovanskih, sploh vse kolajne dotlej – 3 zlate, 2 srebrni in 3 bronaste – pa so osvojili slovenski sokolski telovadci (Bergant 1996: 4).

Po drugi svetovni vojni je šport v Sloveniji doživel nov razmah, kar se je pokazalo tudi pri olimpijskih nastopih. In čeprav je konkurenca v svetu postajala vse hujša, tudi velikih dosežkov ni manjkalo. Paleta športnih panog, v katerih so Slovenci tekmovali v jugoslovanskih olimpijskih zastopstvih, se je širila tudi na moštvene igre (še posebej košarko, pa tudi rokomet in nogomet), strelstvo ter borilne in vodne športe (Bergant 1996: 5).

Za razliko od poletnih olimpijskih iger, ko so morali slovenski športniki na krstni nastop čakati kar 16 let, pa so se zimskih iger udeležili že prvič. Slovenija je imela svoja predstavnika na prvih zimskih olimpijskih igrah v Chamonixu, leta 1924. Vse do leta 1988 so slovenski športniki branili barve Socialistične federativne republike Jugoslavije (SFRJ), leta 1992 pa so že nastopili za Slovenijo.

Samostojno slovensko zastopstvo je prvič vkorakalo v olimpijsko areno na 16. zimskih olimpijskih igrah, februarja 1992 v Albertvillu. 25 športnic in športnikov je zastopalo mlado državo, slovensko zastavo pa je na otvoritveni slovesnosti nosil Franci Petek, svetovni prvak v smučarskih skokih iz leta 1991. Prve samostojne olimpijske kolajne je Slovenija dočakala še isto leto na poletnih igrah v Barceloni, kjer so veslači osvojili bron v dvojcu in četvercu brez krmarja.⁸ Že dve leti kasneje pa se je alpska smučarska reprezentanca iz Lillehammerja vrnila s kar tremi bronastimi medaljami⁹ (Bergant 1996: 7).

---

⁸ Dvojec brez krmarja: Iztok Čop in Denis Žvegelj; četverec brez krmarja: Milan Janša, Jani Klemenčič, Sašo Mirjančič in Sadik Mujkič.

⁹ Medalje so osvojili Alenka Dovžan, Katja Koren, Jure Košir.

Po končanih 17. zimskih olimpijskih igrah je predsednik Olimpijskega komiteja Slovenije Janez Kocijančič v uvodu v publikacijo »Lillehammer 94« (v Knecht 1994) zapisal: »Na igre smo odšli z glasno obljubo, da bomo osvojili medaljo in morda še s tiho željo, da bi dosegli kaj več. Tri bronasta olimpijska odličja (Alenka Dovžan, Katja Koren in Jure Košir), še deset uvrstitev med najboljših deset na svetu, so prekosili vsa pričakovanja, ponesle ime naše mlade države v svet in razveselile tiste Slovence, ki jim je šport pri srcu.«

Olimpijske igre so prav gotovo mejnik, po katerem ocenjujemo splošni razvoj športa po svetu in v vsaki deželi posebej ter vrhunske dosežke posameznikov in narodov. Slovenski šport je prehodil svoje bronasto (Lillehammer 1994), srebrno (Atlanta 1996) in zlato obdobje (Sydney 2000), olimpijska ekipa pa se je z nekaj deset udeležencev na prvih poletnih igrah (35 v Barceloni), na katerih so Slovenci nastopali pod lastno zastavo, razrasla na skoraj 80 športnikov na poletnih igrah in pol manj na zimskih igrah.

Tabela 3.1: Dosežki slovenskega vrhunskega športa 1992–2006

leto	PRIZORIŠČE	število udeležencev	zlato	srebro	bron	skupaj
1992	ZOI ALBERTVILLE	28	0	0	0	0
1992	POI BARCELONA	35	0	0	2	2
1994	ZOI LILLEHAMMER	22	0	0	3	3
1996	POI ATLANTA	37	0	2	0	2
1998	ZOI NAGANO	34	0	0	0	0
2000	POI SYDNEY	74	2	0	0	2
2002	ZOI SALT LAKE CITY	41	0	0	1	1
2004	POI ATENE	79	0	1	3	4
2006	ZOI TORINO	41	0	0	0	0
			2	3	9	14

Vir: Kalejdoskop 2006: 29.

Kot se je v prilogi Polet izrazil Šauta (2004: 5), nam rast slovenskega športa kaže, da so osamosvojitvene skrbi daleč za nami in da smo se samozavestno postavili na noge kot polnopravni člani evropske družine narodov. Slovenskim športnikom v svojih nahrbtnikih tako ni več treba nositi politično-promocijske krame, pod katero so se poprej dušili. Sedaj se lahko razbremenjeni merijo z najboljšimi na svetu, za svojo čast in slavo (ter denar).

3.1 OLIMPIJSKI KOMITE SLOVENIJE IN MEDNARODNI OLIMPIJSKI KOMITE

Mednarodni olimpijski komite (MOK) je mednarodna, nevladna in neprofitna organizacija, ki je ustanovila olimpijsko gibanje. Obstaja že od leta 1894, deluje pa kot krovna organizacija, ki nadzoruje organiziranje olimpijskih iger. MOK s sedežem v Lausanni je osrednja mednarodna športna organizacija, ki je leta 1997 vključevala 197 nacionalnih olimpijskih komitejev, v katerih poznajo preko 120 različnih športnih panog (Šugman 1997: 75). Danes je v MOK vključenih že 205 nacionalnih olimpijskih komitejev, kot zadnje so sprejeli eno najmanjših držav na svetu, otoško državo Tuvalu.

Olimpijski komite Slovenije (OKS) je osrednja športna organizacija v Sloveniji in krovna organizacija velikega dela društvene organiziranosti športa. Prav društvena organiziranost športa, v katero je vključenih 84.807 registriranih športnikov in 333.935 slovenskih državljanov, je najpomembnejši nosilec športne dejavnosti v Sloveniji. OKS v svoji strukturi združuje 84 občinskih športnih zvez in 63 nacionalnih panožnih športnih zvez (Kalejdoskop 2006: 5).

OKS je bil ustanovljen 16. oktobra 1991 s podpisom olimpijske listine. Podpisali so jo delegati 29 strokovnih športnih zvez olimpijskega programa, pet delegatov panog, ki jih priznava Mednarodni olimpijski komite (MOK), in dva športnika olimpijca, nosilca zlatih olimpijskih odličij. To sta bila Leon Štukelj in Miro Cerar. Ustanovna skupščina je bila dobra dva meseca pozneje, 17. decembra 1991, na njej je bil za predsednika izvoljen Janez Kocijančič, za podpredsednika pa Miroslav Cerar, dobitnik treh olimpijskih odličij. MOK je začasno priznal OKS 17. januarja 1992, s čimer so slovenski športniki dobili možnost in pravico, da na olimpijskih igrah nastopijo kot samostojna reprezentanca. OKS je bil v MOK polnopravno vključen 5. februarja 1992 (Šugman 1994: 22).

Današnja združena organizacija z nazivom Olimpijski komite Slovenije – Združenje športnih zvez (OKS – ZŠZ) je bila ustanovljena s sklepom o združitvi, ki so ga članice OKS-a in takratne Športne zveze Slovenije sprejele na ločenih sejah svojih skupščin 22. decembra 1995. Še istega dne je bila tudi prva seja skupščine nove združene organizacije (Kalejdoskop 2006: 5).

4. ZGODOVINA OLIMPIJSKIH IGER

Starodavne olimpijske igre segajo nazaj v antično Grčijo. Vzniknile so kot droben dogodek, postopoma pa so se vse bolj priljubile in postale največja in najpomembnejša slovesnost v Grčiji. Kot pišeta Oxlade in Ballheimer (2000: 6), so bile igre del verskega praznovanja. Ker je religija v veliki meri določala tok življenja starih Grkov, je bil prav šport eden od načinov, kako izkazovati čast bogovom. Obstajala so številna krajevna praznovanja, toda štiri vsenarodna praznovanja, imenovana panhelenske igre, so bila odprta za tekmovalce iz vseh grških pokrajin in kolonij. To so bile pitijske, nemejske, istmijske in olimpijske igre. Odvijale so se v verskih svetiščih ali v njihovi bližini.

Po podatkih Fridlove (2004) prvi zapisi o olimpijskih igrah segajo v leto 776 pred našim štetjem, vendar so bile igre ustanovljene že nekaj sto let pred tem. Prve znane olimpijske igre sploh so bile v svetem gaju Olimpije v državi Elidi. Po legendi je bil ustanovitelj olimpijskih iger Heraklej, ubijalec levov. Želel je, da grška mesta ne bi tekmovala med seboj za politično nadoblast, temveč da bi se skupaj usposabljala za obrambo pred tujimi osvajalci. Tak je bil tudi resnični namen iger.

Po letu 261 našega štetja pa podatkov o olimpijskih zmagovalcih ne zasledimo več, zato ne vemo zagotovo, kdaj so starodavne igre opustili. Oxlade in Ballheimer (2000: 10) pišeta, da so igre začele izgubljati veljavo, ko je Grčija postala del rimskega imperija. Leta 393 našega štetja je krščansko usmerjeni rimski cesar Teodozij I. odredil, da se morajo zapreti vsi poganski centri, zato so dogajanje v Olimpiji sčasoma opustili.

Do 19. stoletja so se razvile nove športne panoge, med njimi tudi boks, golf in kriket. Grški ideal o enovitem razvoju telesa in duha je znova oživel. Eden izmed vidnejših aktivistov olimpijske ideje, baron Pierre de Coubertin, se je nad športom, kakršnega je srečal v Angliji, navdušil predvsem z vidika dviga francoskega nacionalnega ponosa, ki je bil vse od hudih porazov francoske vojske v francosko-pruski vojni precej načet. Menil je, da je telesna vadba edina možna pot, po kateri bo Francija lahko znova dobila nazaj dele ozemlja, ki jih je izgubila v vojni s Prusijo (prim. Merkel 2003: 75). S podobnimi idejami je de Coubertin utemeljeval tudi oživljanje olimpijskih iger, ki je bilo prav tako prežeto z željo po uveljavljanju francoske kulture, še posebej nad nemško (Starc v Kovač in drugi 2005: 15). De Coubertin je neutrudno iskal primeren forum, prek katerega bi lahko populariziral svoje predstave o obnovi olimpijskih iger. Potem ko je leta 1892 zamisel o njej prvič omenil na

predavanju in ni bil deležen pravega razumevanja, je povabil zainteresirane iz celega sveta na športni kongres junija 1894 v Pariz. Soglasno so sprejeli sklep o ustanovitvi olimpijskih iger v letu 1896. Organizacijo in vodstvo gibanja je prevzel novoustanovljeni mednarodni komite – poznejši MOK (Kruse 1996: 9–10).

Rojene so bile moderne olimpijske igre, največji mednarodni športni dogodek vseh časov. Tudi te so se začele v Atenah, in sicer leta 1896, in doživele velik uspeh. Organizacijo je prevzel MOK, v nadaljevanju pa so v presledku štirih let prirejanje olimpijskih iger zaupali prestolnicam po vsem svetu.

Kot protiutež letnim olimpijskim igram pa so skandinavske dežele ustanovile nordijske igre. Prvič so jih izvedle leta 1901. Na njih so tekmovali v drsanju, nordijskem smučanju, bandyju,¹⁰ spored pa so včasih dopolnjevali tudi z drugimi panogami, npr. s sabljanjem in konjeniškim športom. Bile so torej, če nekoliko poenostavim, že prave zimske olimpijske igre v malem, a s to značilnostjo, da so jih Skandinavci imeli za »svoje« in jih niso hoteli prepuščati nikomur drugemu. Dobro pa so seveda vedeli, da bi prekvalifikacija nordijskih iger v olimpijske pomenila njihovo selitev v druge dele sveta, čemur pa so se hoteli na vsak način izogniti (Bergant 1984: 6). Do prvega pravega preobrata je prišlo šele v Laussani leta 1921. Sklicali so olimpijski kongres, na katerem so Francozi, Švicarji in Kanadčani čedalje odločneje govorili v prid zimskim olimpijskim igram. Skandinavci so se sicer še naprej upirali, vendar je bil položaj zdaj drugačen, ker so za naslednjega prireditelja iger izbrali Pariz. Nazadnje je Francija na kongresu oblikovala tudi konkreten predlog, s katerim naj bi MOK dajal vsakemu prireditelju poletnih iger možnost organizirati tudi zimska tekmovanja, v kolikor mu razmere dopuščajo. Te tekme naj bi bile pod pokroviteljstvom MOK-a. Predlog so sprejeli, v Chamonixu leta 1924 izvedli mednarodni zimskošportni teden in zabeležili velik uspeh, Chamonix pa so razglasili za prizorišče prvih zimskih olimpijskih iger (Bergant 1984: 6–7).

Do leta 1992 so nato poletne in zimske olimpijske igre sovpadle na isto leto, leta 1986 pa se je MOK odločil, da jih loči, s čimer naj bi enakomerneje porazdelili stroške med vse prizadete.

---

¹⁰ Bandy je skandinavska različica hokeja na ledu.

Zaradi te odločitve so bile zimske olimpijske igre leta 1994 organizirane le dve leti po prejšnjih.¹¹

4.1 KOMERCIALIZACIJA IGER

Olimpijski ideal prežema vonj po denarju, ogromnih denarnih vložkih oglaševalcev in sponzorjev, predvsem pa neizmerna slava zmagovalcev. Znameniti stavek Pierra de Coubertina, »Pomembno je sodelovati, ne zmagati!«, sicer označuje obdobje modernega olimpizma in sodobnega športa, že kar nekaj časa pa takšno razmišljanje v športu ne velja več, saj se v ospredje vse bolj postavljajo rezultati in rekordi. Industrija podpira le zmagovalca, ki ji zagotavlja možnost kar se da dobrega oglaševanja, obenem pa povečanje proizvodnje in zaslužkov. Šport tako še zdaleč ni zgolj igra, ampak je vse bolj vpet v ekonomijo, znanost, politiko in druga področja vsakdanjega življenja ljudi.

H komercializaciji modernih iger je leta 1972 v Sapporu prispeval avstrijski smučar Karl Schranz, ki je prekršil pravila amaterizma v športu. Očitali so mu nedovoljeno reklamo, kar je bilo v nasprotju z načeli MOK-a in je pomenilo nedopustno »kapitalizacijo« športnega uspeha. Z izključitvijo Schranza je dal predsednik MOK-a Avery Brundage v letu, ko je odhajal, svarilen zgled v boju proti komercializaciji športa (Kruse 1996: 127).

Druga polovica 20. stoletja je v olimpijske igre prinesla velike spremembe. Od 60. let dalje so mediji, natančneje televizijski prenosi, to prireditev spremenili v svetovni dogodek. To je pritegnilo številne sponzorje, ki so v zameno za oglaševalske usluge finančno podprli igre. Umaknili so prepoved nastopanja profesionalnih športnikov, čeprav je večina tekmovalcev še vedno amaterjev (Oxlade in Ballheimer 2000: 18).

Saša Rudolf (1984: 153) je 23. olimpijske igre v Los Angelesu leta 1984 opisal, da če bi bile film, bi producentke posle prav gotovo opravljal LAOOC (Los Angeles Olympic Organizing Committee), režijo bi poverili televizijski družbi ABC (American Broadcasting Company), glavne vloge pa 33 velikim sponzorjem od Coca-cole do mreže restavracij McDonald's.

Organizacijo teh iger so namreč prvič v zgodovini poverili zasebnikom (poleg 33 uradnih sponzorjev je igre podprlo še 47 podjetij) in s tem na stežaj odprli vrata komercializaciji. Kot

---

¹¹ Leta 1992 so bile zimske olimpijske igre v Albertvillu, leta 1994 pa v Lillehammerju.

v nadaljevanju pojasnjuje Rudolf (1984: 156), so losangeleški mestni upravitelji, kalifornijske oblasti in washingtonska vlada že ob predstavitvi kandidature jasno povedali, da za organizacijo ne bodo izdali niti centa, in prav vsi so se strinjali, da so organizatorji olimpijskih iger v Los Angelesu začrtali pot, kakršno bodo morali ubrati tudi organizatorji prihodnjih iger, saj je denar davkoplačevalcev potrebnejši za druge stvari. Igre v Los Angelesu so pomenile pričetek uspešnega trženja olimpijskih iger.

Obstaja tudi sončna stran takšne komercializacije. LAOOC se je ob koncu iger lahko pohvalil, da so igre navrgle skoraj 160 milijonov dolarjev čistega dobička, ki so ga porazdelili med domače in tuje športne organizacije. 25 milijonov dolarjev so, na primer, namenili razvoju atletike v državah tretjega sveta (Rudolf 1984: 157). A razlike med bogatimi in revnimi državami se kljub temu vse bolj povečujejo. In možnosti, da bi se tudi nadarjeni športniki iz nerazvitih držav uveljavili, postajajo vedno manjše, ko se ti borijo s tekmovalci iz bogatejših držav, ki imajo za sabo poleg trenerjev še strokovnjake z najrazličnejših področij. S tem se strinja tudi Janez Kocijančič, ki pravi: »Šport je predvsem fenomen razvitih družb. Nerazvite države, z izjemo tekačev z afriških planot, le redko posegajo po medaljah, zato so največje športne prireditve postale tekmovanje med razvitimi narodi. Slednji v šport veliko vlagajo in vanj usmerjajo znanstvene, tehnološke in druge potenciale« (v Pavčnik 2004).

Komercializacija olimpijskih iger je nov vrhunec dosegla v Barceloni leta 1992. Dve milijardi televizijskih gledalcev in 100.000 ljudi na stadionu je doživelo do takrat najbolj slikovito otvoritveno slovesnost poletnih olimpijskih iger. Kot je o tem povedal Andrej Stare: »Olimpijske igre v Barceloni so bile izjemne. Vse je bilo fenomenalno, publika, mesto, hrana, kulturne prireditve, najbolj pa mi je v spominu ostala zaključna slovesnost z Gipsy Kingsi.« Krusejeva (1995: 191) pa poudarja, da so bile to igre španskega predsednika MOK-a Juana Antonia Samarancha, ki se je kot velik zagovornik komercializacije športa ob koncu tekmovanj zahvalil tudi sponzorjem. Igre so MOK-u s televizijskimi licencami in prihodkom trimestnih milijonskih zneskov prinesle dobiček.

Kot je v tedenski prilogi Polet zapisal Borut Šauta (2004: 5), se je obdržalo torej neko drugo de Coubertinovo načelo: »Više, močnejše, hitreje.« Nekateri trdijo, da je to splošni razvojni moto sodobnega sveta, drugi si pač mislijo, da je bilo geslo bržkone nehote napisano na dušo potrošniški mentaliteti današnje družbe, njenemu hlastanju po še večjih, bolj navdušujočih in še bolj dobičkonosnih dobrinah, med katere že nekaj časa sodi tudi šport.

5. ŠPORT IN MEDIJI

Pred več desetletji, ko je bilo prevladujoče množično občilo tisk, radio in televizija pa sta se šele porajala, so bili mediji le ena od družbenih institucij in niso imeli takšnega pomena za vsakdanje življenje. Predvsem v zadnjih treh desetletjih pa so postali ena osrednjih družbenih institucij. Ponujajo nam različne informacije, s stereotipi opredeljujejo in vplivajo na naša mišljenja, usmerjajo naše odnose, oblikujejo našo kulturo. Šport je pravzaprav postal industrija, in to prav takšna, kot je glasbena ali katera koli druga. Postal je donosen posel za tiste, ki tekmujejo, in tiste, ki vlagajo. K temu pa so odločilno pripomogli tudi množični mediji. Šport se je moral podrediti poslovni logiki medijev, prevzel je medijsko obliko in postal del medijske kulture. Doupona in Petrović (1996: 111) opozarjata, da so mediji praviloma, kar nekateri radi pozabljajo, sestavni, vendar samostojni in neodvisni del celostne športne ponudbe. Sočasno so njeni promotorji in kritična vest, katere kontrolor je v končni fazi lahko samo ozaveščena, to pa pomeni vsestransko informirana kritična javnost.

Mediji so izredno uspešni predvsem pri »rekrutiranju« novih gledalcev, kajti ljudje, ki se niso nikoli ukvarjali s športom, potrebujejo priložnost naučiti se pravil in strategij športnih iger, preden postanejo zagrizeni in predani navijači (Plesec in Doupona - Topič 2002: 60).

Šport je zaradi političnih, ekonomskih in kulturnih interesov ob pomoči medijev, predvsem televizije, prevzel milijone ljudi po vsem svetu, vlogo zgolj telesne kulture pa je presegel že zdavnaj (Boyle in Haynes 2000: 2–3). Da je športa v medijih vse več, dokazujejo tudi velike fotografije v časopisih, obsežni intervjuji, reportaže s tekem, zgodbe športnikov, številni prenosi športnih dogodkov.

Strinjam se s Cashmorjem (1996: 173), ki pravi: »Posel, ki obkroža šport, je precej večji od dogajanja v ringu, na igrišču ali na ledu. Športni navdušenci so osupli nad tem dejstvom, mnogi pa so mnenja, da sploh ne gre več za šport, pač pa za posel.« Wenner (1989: 49) je zapisal, da šport in mediji živijo v simbiozi. Šport namreč svojo priljubljenost gradi na pozornosti medijev, le-ti pa si prek športa dvigajo zaslužke, povezane z gledanostjo in naklado, ter dohodke od oglaševanja.

5.1 ŠPORT IN TELEVIZIJA

Televizija kot dominantna kulturna praksa ob koncu 20. stoletja je močno spremenila način preživljanja prostega časa. Prosti čas se je premaknil predvsem v domače okolje, s čimer se je spremenil tudi odnos med javnostjo in zasebnostjo: »Televizija je na novo oblikovala odnose med domačo in javno sfero, preživljanju prostega časa je v lastnem stanovanju podarila novo vsebino in novo privlačnost. Prednost televizije pred drugimi mediji je predvsem v tem, da kaže sliko. Je izjemno učinkovit medij zato, ker gledalca pritegne v svojo navidezno resničnost in mu da občutek pripadnosti, torej soudeleženi v dogodku« (Košir in Ranfl 1996: 24).

Cashmore (1996: 208) pravi, da je šport v živo za televizijskega gledalca nezadovoljiv. Gledalec ga namreč želi imeti predstavljenega in dobljenega kot vse ostale vrste proizvodov, ki mu omogočajo udobje. Podobno meni tudi Herb Elliott (v Crossland in Wood 2000: 39): »Olimpijske igre so danes veliko bolj vznemirljive, saj jih je moč v živo spremljati prek televizijskih zaslonov.«

Poleg tega televizija potrebuje šport, da si poveča stopnje gledanosti, šport pa ima televizijo za nenadomestljiv vir prihodka. Večina glavnih športov danes brez televizijske podpore sploh ne bi mogla obstajati (Cashmore 1996: 117).

Kako lahko televizija konkretno vpliva na šport, lahko ponazorim z naslednjim primerom. Direktor nordijskih reprezentanc Slovenije Primož Ulaga je v pogovoru za tednik Mladina (Štamcar in Cerar 2004) razkril: »Daleč največ denarja prinašajo skoki. Sponzorje ob podpisu pogodbe najbolj zanima, kje bodo dobili prostor, recimo na Peterkovi ali Benkovičevi rami. Pri skakalcih oziroma skokih je ta sreča, da je na startu tekmovalec 30 sekund miren in čaka na start. Slika se ustavi, sponzorji so dobro vidni.« Seveda televizija neposredno prinaša skoraj vse tekme smučarskih skokov.

Prisotnost televizije na športnih dogodkih se danes resnično zdi neizbežna. Kot medijska vsebina je šport pomagal televiziji zapolniti programsko shemo, pridobiti nove oglaševalce in vzpodbuditi njen tehnološki razvoj, televizija pa je športu in vsem vpletenim omogočila svojo dejavnost oziroma poklic predstaviti globalnemu občinstvu. Šport izrablja za lastno promocijo, uporablja ga kot del zabavne industrije, kar ji zagotavlja visoko gledanost. Šport pa uporablja televizijo za promocije, ki mu prinašajo velike zasluge. Pod vplivom

televizijskega pokrivanja športnih dogodkov pa se niso spremenila le pričakovanja in dojemanje športa, temveč tudi vzorci gledanosti in pravila v športu, npr. različne dolžine tekem in skrajšani premori med polčasi in podobno. V zadnjih letih so se uveljavile nočne tekme v alpskem smučanju in smučarskih skokih, ki dogajanje v soju žarometov naredijo še bolj privlačne tako za gledalce v živo kot preko televizijskih sprejemnikov, saj je gledanost v večernih urah višja od dopoldanskih televizijskih prenosov. Tudi najbolj gledani dogodki poletnih (Atene) in zimskih (Torino) olimpijskih iger so bili na sporedu v večernih urah (glej tabele 9.5, 9.6. in 9.10).

Dejstvo je, da šport, ki ne ugleda televizijskih luči, na večjo podporo množic ne more računati. Tako na primer kegljanje, šport, v katerem Slovenci dosegajo vrhunske rezultate, nikoli ne bo deležno pozornosti splošne javnosti. Televizija ima torej prav poseben vpliv na popularnost določenih športnih panog, ali so atraktivne ali pa jih na televiziji ni. Medijsko so tako izpostavljene le nekatere športne panoge, medtem ko manj popularne športe blišč televizijskih luči doseže redko. Primer so športi, kot so kegljanje, plezanje, balinanje in drugi.

Poleg tega ima televizija to moč, da športe, popularne v določenih državah, s televizijskimi prenosi prenaša tudi v ostale države, kjer ti sčasoma lahko postanejo nova športna moda ali trend. Pojav se dogaja zlasti na velikih mednarodnih dogodkih, kot so olimpijske igre, ki se prenašajo po vsem svetu, s čimer se novi športi predstavljajo novim državam. Ta trend smo lahko opazili tudi na zadnjih zimskih olimpijskih igrah v Torinu, ko je Televizija Slovenija prenašala Slovincem neznan šport »curling«,¹² a so ga s pomočjo odličnega komentiranja Zorana Radisavljevića uspeli približati gledalcem in jih z novim športom v slovenskem medijskem prostoru tudi seznaniti.

Whannel (1992: 62–63) pravi, da sta v televizijskem športnem programu najbolj izpostavljeni informativna in dramatično-zabavna komponenta. Informativna predstavlja novice in tekoče dogodke, v ospredje pa postavlja ažurnost obveščanja javnosti o športnih dogodkih, rezultatih tekem, novih rekordih, dopiškkih aferah in drugo. Ažurnost je seveda najlažje doseči z neposrednim prenosom nekega športnega dogodka, kjer pa se informativna komponenta televizijskega športnega programa pogosto prepleta z vidikom drame in zabave. Gledalca v trenutku zmagoslavja ali poraza zanimajo čustva, zato mora televizija prikazati detajle, kot so solze sreče ali žalosti, in reakcije veselja ali žalosti v počasnem posnetku. Poleg tega pa sam

---

¹² Curling je popularna škotska igra s ploskimi kamni na ledu.

športni dogodek pri gledalcu najlažje vzbudi zanimanje, ko gre za razburljiv spektakel v živo, prepletanje športa, »šovbiznisa« in raznih afer, ali ko se televizijski šport poveže s pristopi razvedrilnih oddaj.

Nekaj podobnega so se na Televiziji Slovenija lotili ob spremljanju zadnjih zimskih olimpijskih iger v Torinu, ko so osrednjo olimpijsko oddajo v roke predali voditeljema, ki ju v svetu športa poprej nismo bili vajeni. K sodelovanju so namreč povabili znanega slovenskega voditelja oddaje Studio City in filmskega poznavalca Marcela Štefančiča ter voditelja zabavnih oddaj Petra Polesa. Oba sta se tematik in pogovorov lotila drugače, šport sta uspešno prepletala z razvedrilom in športnemu programu pomagala odkriti način, kako pred ekrane privabiti še več gledalcev. To je bilo v trenutku, ko so se na tržišču pojavili številni novi komercialni mediji, tudi potrebno. S tem že lahko potrjujem tretjo tezo, da je Televizija Slovenija ob veliki konkurenci ubrala novo, drugačno pot pri pripravi oddaj, s katerimi so ciljali na čim večje število gledalcev.

Slovenska nacionalna televizija se seveda zaveda, da novice, komentarji, dokumentarni filmi in izobraževalne oddaje gledalcem ne zadoščajo več. Kot se je izrazil Bjondebjerg (v Luthar 1992: 117), televizija postaja vse bolj »showbizz« televizija, kjer internacionalna struktura programa in komercialna zabava dominirata tudi na televiziji, organizirani kot javni ustanovi.

5.2 TELEVIZIJSKE PRAVICE

Televizijske pravice in televizijski signal sta zelo pomembna člena v sodobnem trženju športa. Televizijske pravice so last vsakega prireditelja (dogodka, tekme, olimpijskih iger), televizijski signal pa je last televizijske hiše, ki z lastnim znanjem in tehnologijo proizvede sliko in tako imenovani »mednarodni ton«. Obe kategoriji se na trgu obnašata kot proizvoda z določeno ceno, med seboj pa sta zelo povezana. V sodobnem svetu namreč velja nepisano pravilo, da ni prireditve brez televizije (Milovanovič 1996: 46).

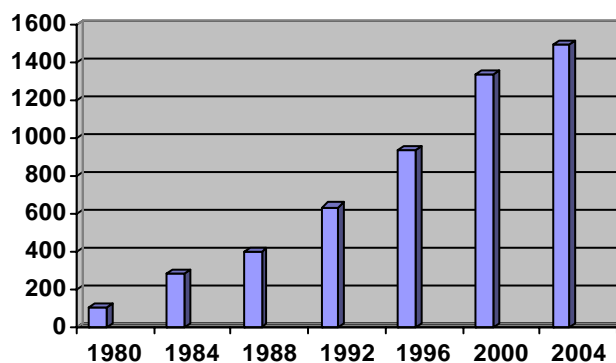
Mediji so tisti, ki na eni strani ustvarjajo agendo oziroma vsebine, ki jih bodo posredovali javnosti, na drugi strani pa MOK-u prinašajo tudi relevanten finančni delež z nakupom predvajalnih pravic. Prodaja televizijskih pravic je glavni vir prihodka MOK-a in posameznih prirediteljev olimpijskih iger.

Medtem ko so na prve olimpijske igre moderne dobe v Atenah leta 1896 organizatorji medije morali še posebej povabiti, danes ti plačujejo ogromne vsote za televizijske pravice. Te jim namreč omogočajo celodnevno predvajanje veličastnega športnega dogodka od prvega do zadnjega dne. S tem pa pridobivajo oglaševalce, ki za nekaj sekund promocije ponujajo milijonske vsote. Olimpijski ideal se tako vse bolj oddaljuje od osnovne ideje in je vse bolj prežet z vonjem po denarju.

Prvič so načelo o plačevanju televizijskih pravic postavili na olimpijskih igrah v Londonu leta 1948. BBC (British Broadcasting Corporation) bi moral plačati za takratne razmere visokih 3.000 ameriških dolarjev, vendar organizatorji čeka nikoli niso unovčili. Leta 1958 je bilo v ustanovno listino zapisano, da ima organizacijski komite olimpijskih iger z odobritvijo MOK-a pravico do prodaje pravic televizijskega prenosa (Internet 2).

Sprva so imele pravice le simbolični pomen. Za igre leta 1960 v Rimu je MOK namreč prejel vsega milijon dolarjev. Cena pa je močno poskočila s prvimi »komercializiranimi« igrami leta 1984 v Los Angelesu (Zagomilšek in Fain 2004: 48). Televizijska družba ABC (American Broadcasting Company) je takrat odkupila pravice televizijskih prenosov za 225 milijonov dolarjev in je lahko računala z oglaševalsko najugodnejšimi termini prenosov tekmovanj v večernih urah. Po mnenju mnogih kritikov se je po besedah Saše Rudolfa (1984: 162–163) nekdanji praznik amaterskega športa v Los Angelesu sprevrgel v povsem komercialni spektakel.

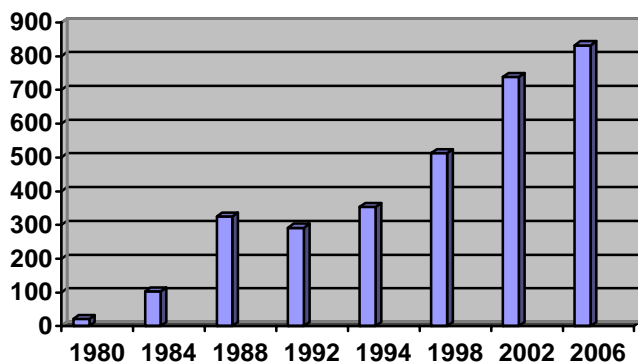
Graf 5.1: Razvoj cene televizijskih pravic za poletne OI (v milijonih ameriških dolarjev)

LETO	PRIZORIŠČE	CENA
1980	Moskva	101
1984	Los Angeles	287
1988	Seul	403
1992	Barcelona	636
1996	Atlanta	935
2000	Sydney	1,335
2004	Atene	1,498

Vir: International Olympic Committee 2001: 3.

Graf 5.2: Razvoj cene televizijskih pravic za zimske OI (v milijonih ameriških dolarjev)

LETO	PRIZORIŠČE	CENA
1980	Lake Placid	21
1984	Sarajevo	103
1988	Calgary	325
1992	Albertville	292
1994	Lillehammer	353
1998	Nagano	513
2002	Salt Lake City	738
2006	Torino	832

Vir: International Olympic Committee 2001: 3.

Kot kažeta grafa, so cene televizijskih pravic tako na poletnih kot zimskih olimpijskih igrah strmo naraščale od leta 1980 dalje. Vidimo lahko, da so se televizijske pravice iz iger v igre dražile, televizijske postaje so za prenose dogodkov z iger v Atenah odštete že kar 1,498 milijarde ameriških dolarjev, kar je 12,5 odstotka več kot za igre v Sydneyju 2000. V 24 letih (Moskva–Atene) pa je cena televizijskih pravic za poletne olimpijske igre narasla kar za 15-krat, cena televizijskih pravic za zimske igre pa je v 26-letnem obdobju (Lake Placid–Torino) narasla kar za 40-krat.

Največji delež je za Atene 2004 (1,498 milijarde dolarjev) plačala ameriška NBC (National Broadcasting Company), ki je za televizijske pravice odštela 793 milijonov dolarjev. Evropsko združenje EBU (European Broadcasting Union), kamor sodi tudi slovenska nacionalna televizija, pa je za prenose iger odštelo 394 milijonov dolarjev (Internet 3). Za pravice prenosov z zimskih iger v Torinu 2006 so televizijske postaje odštete 832 milijonov dolarjev (NBC in EBU sta skupaj odšteli 748 milijonov dolarjev).

Kot je povedal Igor E. Bergant, športni komentator in nekdanji odgovorni urednik športnega programa Televizije Slovenija, se pravice prenosov kupujejo v kompletu, tako je Televizija Slovenija v kompletu kupila paket Torino 2006–Peking 2008, pri čemer pa so po Bergantovem mnenju zimske olimpijske igre v tem istem paketu višje ovrednotene: »Igre so potekale v evropskem prostoru, torej so imele ugoden programski čas, poleg tega pa ljudje tradicionalno največ časa pred televizijskimi ekrani preživijo v zimskem obdobju.« Ob

nakupu pravic za komplet iger v letih 2010 (ZOI, Vancouver) in 2012 (POI, London) so bile igre za slovenski prostor ovrednotene enakovredno. »Tokrat se še ni vedelo, da bodo poletne olimpijske igre leta 2012 v Londonu. Sedaj lahko rečem, da imajo v tem paketu večjo vrednost poletne igre, ker bodo potekale v Evropi. Vendar tudi zimskih v Vancouvru ne smemo zanemarjati, saj bo večina dogodkov na sporedu prav v najbolj gledanem programskem času,« dodaja Bergant.

Na Televiziji Slovenija potekajo tudi že pogajanja za paket iger leta 2014 in 2016. Zimske olimpijske igre bodo v ruskem Sočiju, torej bo programski čas iger za slovenske gledalce ugoden, prireditelj poletnih iger leta 2016 pa še ni znan. Kandidati so Chicago, Tokio, Rio de Janeiro, Madrid, Praga, Doha in Baku. Seveda je možno tudi, da Televizija Slovenija ob vsej konkurenci, ki nanjo preži v zadnjih letih, pravic za prenose olimpijskih iger ne dobi. Ob tem Bergant pravi: »Mednarodni olimpijski komite se trudi pravice prodajati javnim televizijam. Zaveda se, da bi v nasprotnem primeru olimpijske igre postale le še skupek svetovnih prvenstev.« Prodaja pravic komercialnim medijem bi za seboj potegnila še večjo komercializacijo iger, po vsej verjetnosti bi lahko gledali prenose le najbolj atraktivnih svetovnih športnih dogodkov, olimpijske igre pa bi tako izgubile »oznako« dogodka, ki presega vse druge.

6. OLIMPIJSKE IGRE IN MEDIJI

Mediji v prvi vrsti olimpijske igre še vedno predstavljajo kot športni dogodek, a v resnici so igre le še velik spektakel, ki je kot tak zanimiv za gledalce in oglaševalce. Kot pravi Andrej Stare: »Danes so igre šov, največja prireditev na svetu, tako športna, marketinška, poslovna kot televizijska.« Stare je komentiral že 15 olimpijskih iger in zagotavlja, da je komentiranje olimpijskih iger vrhunec za športnega komentatorja. Dodaja še: »Na olimpijske igre se moraš pripravljati vsa štiri leta, intenzivnost pa stopnjuješ vse do začetka iger.« Podobnega mnenja je tudi Igor E. Bergant, ki je zapisal, da je olimpijskim športnikom in novinarjem skupno to, da se za »nastop« na igrah še posebej temeljito pripravijo. Poročanje z olimpijskih iger je za novinarje namreč še posebej zahtevno, saj se v dobrih dveh tednih tekmovanj zvrsti veliko dogodkov, o katerih je treba poročati, poleg tega pa je obseg dela v tem času navadno večji od običajnega (Internet 4).

Olimpijske igre spadajo v kategorijo prestižnega športnega dogodka. To je izjemen dogodek, ki ima zaradi svoje razsežnosti pogosto poseben status. Značilnosti takega dogodka so njegova mednarodna dimenzija, enkratno ali ciklično prirejanje in omejenost trajanja. Eden izmed štirih kriterijev, ki ločijo prestižne dogodke od ostalih, je prisotnost nacionalnih in mednarodnih medijev ter prodaja pravic prenosa dogodka. Prisotnost medijev zagotovi dogodku globalno izpostavljenost, hkrati pa predstavlja glavno vzpodbudo za sponzorsko angažiranje večjih podjetij (Westerbeek in drugi 2002: 304).

Naslednja tabela prikazuje, da televizijske prenose športnih dogodkov spremlja občutno večje število ljudi, kadar gre za prireditve največjega ranga. Takrat jih namreč redno spremlja kar 44,6 odstotka, občasno pa 38,5 odstotka vprašanih. Prav tako so visoko rangirana mednarodna srečanja s slovensko udeležbo (občasno jih spremlja 51,4 odstotka vprašanih). V raziskavi »Pomen športa v življenju posameznika« pa Mojca Doupona - Topič in Marjeta Kovač (2005: 191) ugotavljata, da se splošna javnost s povprečno oceno 4,2 (pri čemer 6 pomeni najvišjo obliko strinjanja) v veliki meri strinja s trditvijo, da redno spremlja olimpijske igre.

Tabela 6.1: Pogostost spremljanja športnih dogodkov prek televizijskih zaslonov (v %)

	redno	občasno	ne
Domače tekme in prireditve	15,6	58,0	17,1
Mednarodna srečanja z udeležbo naših športnikov	25,4	51,4	14,2
Večje mednarodne prireditve (svetovni pokali)	33,9	47,0	9,9
Prireditve najvišjega ranga (OI, SP, ...)	44,6	38,5	7,8

Vir: Petrovič, Ambrožič, Sila in Doupona 1998: 52.

Ob tem naj omenim še raziskavo (International Olympic Committee 2007: 22), ki jo je MOK opravil med zadnjimi zimskimi olimpijskimi igrami v Torinu 2006. Ljudje iz 12 držav so sodelovali pri vprašanjih o pomenu olimpijskih iger. Kar 77 odstotkov vprašanih je odgovorilo, da so olimpijske igre poseben dogodek, ker se zgodijo le vsake štiri leta. Dva odstotka manj jih meni, da imajo olimpijci poseben vpliv na udeležbo otrok v športu. 73 odstotkov ljudi je bilo mnenja, da so olimpijske igre več kot športni dogodek in so zelo dober vzor otrokom. Zanimivo je, da jih kar 70 odstotkov meni, da na olimpijskih igrah več šteje udeležba kot zmaga, ob tem pa je za 69 odstotkov vprašanih osvojitve olimpijske medalje največ, kar športnik v svoji karieri lahko doseže. Najbolj optimistično pa se mi zdi prepričanje 65 odstotkov ljudi, ki menijo, da imajo samo olimpijske igre moč povezati svet.

Prvi televizijski prenos olimpijskih iger, vendar le za okolico Berlina (le ena izmed treh kamer je omogočala prenos v živo, pa še to v odvisnosti od ugodne svetlobe), je bil leta 1936 z olimpijskih iger v Berlinu. Skupnih 138 ur prenosa si je ogledalo 162.000 gledalcev. Dvajset let kasneje pa so se olimpijske igre v Cortini d'Ampezzo (1956) v zgodovino zapisale kot prvi prenos zimskih olimpijskih iger v živo. Televizijski prenos olimpijskih iger v Rimu leta 1960 je šel v živo v 18 evropskih držav in le nekaj ur zatem tudi v ZDA, Kanado in na Japonsko. V Tokiu leta 1964 postanejo televizijski prenosi že globalnega značaja, s satelitskim pokritjem. Olimpijske igre v Mexico Cityju leta 1968 pa so se v zgodovino zapisale kot prvi barvni prenos olimpijskih iger z možnostjo počasnih posnetkov (Internet 2).

Prav počasni posnetki so tisti, ki gledalca še posebej zanimajo. Televizija ima to moč, da v trenutkih zmagoslavja športnika pokaže v bližnjem počasnem posnetku in na zmagovalnih stopničkah. Sicer pa tako obsežen dogodek, kot so olimpijske igre, seveda prinaša veliko količino potencialno zanimivih vsebin. Le tiste, ki jih mediji uvrstijo v svojo agendo, pa uporabnika tudi dosežejo. Zato je za medije danes nujno, da iz vsebin ustvarijo spektakel, ki bo dosegel čim več gledalcev, bralcev ali poslušalcev. Predvsem pa dajejo poudarek

otvoritveni in zaključni slovesnosti, ki postaneta spektakla na igrah v Los Angelesu leta 1984. Iz iger v igre postajajo scenariji za otvoritev in zaključek iger vse bolj izdelani, na seznamu povabljenih je vse več zvezdnikov iz filmskega in glasbenega sveta.

7. ŠPORTNI PROGRAM NA TELEVIZIJI SLOVENIJA

RTV Slovenija je začela oddajati leta 1957 pod imenom RTV Ljubljana kot del širšega jugoslovanskega radiotelevizijskega sistema. 14. februarja 1957 se je začelo poskusno televizijsko oddajanje, prvi poskus oddajanja v barvi pa se je zgodil leta 1966. Oddajanje teleteksta se je začelo leta 1984, leto 1986 pa velja za leto, ko se je začela digitalizacija. RTV Ljubljana je bila preimenovana v RTV Slovenija leta 1991 (Network Media Program in drugi 2005: 4).

Same priprave na poskusni program so se začele leta 1956, vzniknile pa so že prej. Napore je bilo treba uskladiti s prizadevanji jugoslovanske radiodifuzije, vendar so bili slovenski televizijski delavci že od vsega začetka odločeni, da ustvarijo samostojen slovenski televizijski program. Prvi televizijski signal so si po zapisih prvega direktorja RTV, Franceta Perovška (1993: 14), zagotovili z nakupom osnovne oddajne tehnike, pri čemer so manjši televizijski oddajnik z Ljubljanskega gradu prenesli na Krvavec. Prvi direktor TV Ljubljana Lado Pohar se spominja, da je bil Krvavec postojanka, ki je imela dodaten, poseben programski pomen. Tehnika visoke frekvence, Stane Logar in Stane Klinc, sta omogočala sprejem in oddajanje italijanskih, avstrijskih, zagrebških ter evrovizijskih programov, kasneje pa tudi izmenjavo skupnih programov Ljubljane, Zagreba in Beograda. Poleg tega pa sta uspešno opravljala vrsto programsko-izvedbenih nalog, kot so bile najave, opravičila, zagotavljala pa sta celo slovenske komentarje (off-tube)¹³ ob prenosih športnih dogodkov iz tujine.

Televizijski program so hoteli zagotoviti ne glede na njegov vsebinski izvor, zato so ubrali dve poti. Najprej so prenašali italijanski program, s tem so si programski in tehnični delavci nabirali prve izkušnje. Hkrati pa so televizijski delavci že začeli pripravljati občasne oddaje v zagrebškem televizijskem studiu (Perovšek 1993: 15). Lado Pohar se prvih treh slovenskih poskusnih oddaj še živo spominja. Zapisal je (1993: 28), da so jih pripravili v zagrebškem studiu, prvo (12. 5. 1957) so simbolično poimenovali »Televizija prihaja«. Drugo oddajo (23. 6. 1957) pa so že zasnovali kot zaokrožen programski blok, ki so ga začeli z uvodnim znakom slovenske televizije – Pastirčkom.¹⁴

---

¹³ Off-tube komentar se proizvaja v studiu in ne na prizorišču samega dogodka.

¹⁴ Avtor Pastirčka je akademski kipar Zdenko Kalin.

Občasno je nastajajoča slovenska televizija tudi že pripravila in oddajala program iz improviziranih studiev v Festivalni dvorani, na Gospodarskem razstavišču in drugod (Perovšek 1993: 15). Prvi programski poizkus je bil strnjen devetdnevni televizijski program v dneh Mednarodne razstave telekomunikacij na Gospodarskem razstavišču, decembra leta 1957. Po zapisih Vasje Predana (v Pohar 1993: 30–33) so program začeli 7. decembra 1957 in ga končali 15. decembra 1957. Obsegal je poročila, reportaže, zabavne, glasbene in športne oddaje. Rezultati so bili več kot pozitivni. Program je namreč vzbudil veliko zanimanje, rojstvo televizije v Sloveniji pa je pomenilo enega izmed pomembnejših družbenih in kulturnih dogodkov v letu 1957.

Glede programskih izhodišč so sledili BBC-jevim programskim vodilom in si zadali cilj postati nacionalna, nekomercialna televizija, ki se bo vzdrževala pretežno iz sredstev naročnin. Svojemu občinstvu so zato želeli posredovati vsebine, s katerimi jih bodo obveščali in jim nudili oddaje za izobraževanje in razvedrilo (Pohar 1993: 33). Programsko jedro se je opiralo na radijski kolektiv in osrednje slovenske kulturne ustanove. Z dograditvijo televizijskega studia v nadzidani radijski stavbi na Tavčarjevi ulici je TV Ljubljana programsko in tehnično stopila v novo razvojno obdobje. Prejšnji začetni programski uspehi v Zagrebu in občasno v Ljubljani so sloneli na improvizacijskih temeljih, sedaj pa se je slovenska televizija začela kadrovske, tehnične in programske osamosvajati (Perovšek 1993: 18).

Redni eksperimentalni program je stekel 11. oktobra 1958. Prve mesece so svoj program oddajali le konec tedna, začinjali so ga z Obzornikom in ga dopolnjevali z oddajami zagrebške in italijanske televizije. 28. oktobra 1958 je skupaj z Beogradom in Zagrebom stekel skupni program. Slovenske oddaje so bile v manjšini. Leta 1961 je v programu prišlo do sprememb. V sredo in petek sta skupaj oddajala Zagreb in Beograd, v četrtek pa je Ljubljana sama napajala celotno omrežje (Pohar 1993: 38–40).

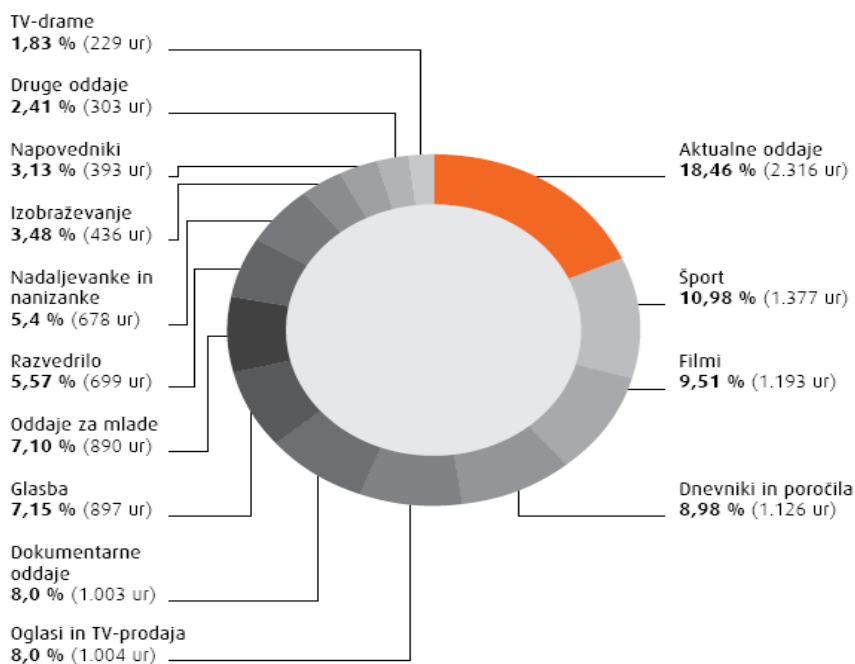
V programu so prevladovali neposredni prenosi (39 %), sledili so programi na filmu (33 %), ostalo pa so bile žive oddaje iz studia (28 %). Slovenski program je imel ob koncu leta 1960 takšno sestavo: tretjino kulturno-umetniških oddaj, petino razvedrilno-glasbenih oddaj, preostalo so bile informativne, otroške in mladinske oddaje ter televizijski filmi in športni prenosi (Pohar 1993: 41). Kot se spominja nekdanji pomočnik direktorja RTV Rado Cilenšek (1993: 86), je slovenska televizija slovela predvsem po dobrih zabavnoglasbenih oddajah.

V zapisih Tuga Klasinca, nekdanjega urednika športnega programa Televizije Slovenija, je 1. november 1962 označen kot dan, ko je slovenska televizija začela objavljati Obzornik, 15. aprila 1968 pa se je začel redni TV dnevnik v slovenskem jeziku. Natančno deset let kasneje se je začel že barvni TV dnevnik.

Danes je Televizija Slovenija največja televizijska postaja v Sloveniji, v smislu raznolikosti in količine svoje produkcije pa tudi najpomembnejša. Kot vse televizijske hiše tudi Televizija Slovenija oblikuje lasten informativen program, v svojih dnevnoinformativnih oddajah pa nekaj ločenih minut posveča športnim dogodkom. Pomemben del programa so tudi športni prenos.

Prvi program Televizije Slovenija je splošni program, posvečen predvsem novicam, aktualnim zadevam, otroškim in zabavnim oddajam ter filmom. Drugi program Televizije Slovenija s sporedom dopolnjuje prvega. Usmerjen je k dogodkom, predvaja pa predvsem športne, dokumentarne in kulturnoumetniške oddaje.

Grafični prikaz 7.1: Programska ponudba Televizije Slovenija v letu 2005

Vir: RTV Slovenija 2006a.

Zgornji grafični prikaz prikazuje programsko ponudbo Televizije Slovenija v letu 2005. Vidimo lahko, da je največ odstotkov programskega časa (18,46 %) namenjenega aktualnim oddajam, s skoraj 11 odstotki pa sledi šport, kar pomeni 1.377 ur športa na Televiziji Slovenija na leto. Kako zelo velika je ta številka, vidimo, ko jo primerjamo z ostalimi

vsebinami. Športnih prenosov je na 2. programu Televizije Slovenija celo več kot filmov, razvedrilnih, informativnih in dokumentarnih oddaj. Poleg tega pa velja poudariti, da v letu 2005 ni bilo kakega večjega športnega projekta, ki bi k številki 1.377 izjemno prispeval, kot sta bila to na primer svetovno nogometno prvenstvo in zimske olimpijske igre v letu 2006.

7.1 ZAČETKI ŠPORTNEGA PROGRAMA NA TELEVIZIJI SLOVENIJA

Za mlado televizijsko ekipo TV Slovenija, še prej pa TV Ljubljana, je bil šport že od vsega začetka privlačno področje in svojevrsten izziv, prostor v programu pa je dobil že pred začetkom eksperimentalnega programa na gostovanju v Zagrebu in kasneje v skupnem programu. Posebna športna redakcija je bila na ljubljanski televiziji oblikovana leta 1967.

Na začetke televizijskega športnega programa pod okriljem Jugoslovanske radiotelevizije (JRT) so v Sloveniji po mnenju Bena Hvale vplivali predvsem porajajoči se mik in čar novega tehničnega medija, ki je bil na samem začetku dosegljiv le peščici političnih mogotcev, izjemni dosežki športnikov tedanje Jugoslavije tako doma kot tudi na tujem, tekmovalnost slovenskih športnih reprezentantov v okviru tedanje države in poizkusno televizijsko oddajanje RAI in ORF.

Beno Hvala¹⁵ je na Televiziji Slovenija prvi začel skrbeti za športna poročila. Kot pravi, se je v skromnem začetnem programu šport vselej boril, da bi postal enakovredna zvrst na TV Slovenija. Režiral je prvi prenos nekega športnega dogodka v Sloveniji. V okviru eksperimentalnih dni Televizije Slovenija je bil konec leta 1957 to prenos namiznega tenisa iz Ljubljane. Prav tako je v devetdnevem poskusnem programu skrbel za športno oddajo, prva je bila na sporedu 7. decembra 1957.

Marca 1957 je zapustil radijsko športno redakcijo, vendar je bil za urednika na televiziji imenovan šele 1. aprila 1960. Vmes je bil precej časa odsoten, zato je za šport večinoma skrbel Tugo Klasinc. Ta je na televizijo prišel leta 1958, ko je stekel redni eksperimentalni program. Konec leta 1960 je prišel še Boris Kristančič, ki je bil 1. januarja 1961 že imenovan za urednika športnega uredništva. Na tem mestu ga je Klasinc nasledil leta 1962 (Klasinc 1993: 226).

---

¹⁵ Beno Hvala je edini Slovenec, ki je prejel tri najvišja priznanja: leta 1977 Prešernovo nagrado, leta 1988 Bloudkovo nagrado in leta 1969 Tomšičevo nagrado.

Športne novice in prispevke je vključeval Obzornik. Kot mi je v pogovoru povedal sedanji programski koordinator, sicer pa dolgoletni član športne redakcije, Janez Češnovar, so bila športna poročila na sporedu v ponedeljek, v Beograd pa so jih poslali kar po pošti. Kasneje so se začeli preklapljati iz centra v center, kar je pomenilo, da je z novicami pričel Beograd, nato so sledili Ljubljana, Zagreb, Skopje. »Zanimivo je, da smo športne preglede oddajali po dveh kanalih – po enem smo govorili v srbohrvaščini, po drugem pa v slovenščini,« dodaja Češnovar.

Prva športna oddaja po začetku rednega eksperimentalnega programa je po zapisih Tuga Klasinca »Judo – šport spretnosti«. Klasinc jo je pripravil 26. oktobra 1958. Režiral jo je sam, reporter pa je bil Tomaž Terček, novinar, ki je občasno pomagal pri športnih oddajah in prenosih.

Leta 1958 so dvanajstkrat pripravili posebna športna poročila. Novembra so v Obzorniku med drugim objavili posnetek svetovnega prvenstva v gimnastiki, 6. decembra 1958 hokejsko tekmo med Jesenicami in Kitzbuehlom, 27. decembra Gligoričevo šahovsko simultanko v Ljubljani, 29. decembra državno prvenstvo v namiznem tenisu v Ljubljani. V beograjskem TV Dnevniku pa so 29. novembra 1958 pokazali posnetek teka Republike v Ljubljani (Klasinc 1993: 227).

Leta 1959 je bil športni program še bogatejši. Pripravili so 19 neposrednih prenosov športnih dogodkov in reportaž. Med prve oddaje TV Ljubljana sodi film Festival telesne kulture. V njej so 10. maja 1959 prikazali pohod ob žici okupirane Ljubljane. Reportažo so nato naredili vsako leto. Spremljali so mednarodni novoletni kolesarski turnir (5. 1. 1959) na Gospodarskem razstavišču, dveurno revijo Šport v besedi in glasbi (15. 3. 1959), kranjsko svetovno prvenstvo v speedwayu (31. 5. 1959), državno prvenstvo v kajaku v Tacnu (7. 6. 1959), drsalno revijo v Ljubljani (21. 6. 1959), mednarodno prvenstvo Jugoslavije v namiznem tenisu (8. 11. 1959), rokometno tekmo med Jugoslavijo in Romunijo (10. 12. 1959) ter košarkarsko tekmo med Sovjetsko Zvezo in Jugoslavijo (28. 12. 1959).

V obdobju od 26. avgusta do 9. decembra 1959 so objavili šest oddaj Telesna vzgoja in šport. V začetku leta 1960 pa so poskrbeli še za dva košarkarska prenosa z Gospodarskega razstavišča (Klasinc 1993: 228).

Prvi korak k programski vključitvi v Evrovizijo¹⁶ pa je bil storjen marca leta 1960, ko je RTV Ljubljana s svojimi programskimi in tehničnimi močmi neposredno prenašala smučarske polete na veliki Bloudkovi skakalnici v Planici (Perovšek 1993: 20).

Vodja organizacije Beno Hvala je zbral ekipo, ki je skupaj z radijci štela 67 sodelavcev. Prenos je režijsko vodil Fran Žižek, Slavko Pernuša je skrbel za tehnično realizacijo, tajnica režije je bila Helena Zorko. Tehnični koordinator Stane Rojec je bil na telefonski vezi z evrovizijskim tehničnim centrom v Bruslju, programski koordinator pa je bil Rado Cilenšek (Cilenšek 1993: 196–197). Po dveh letih poskusnih programov je bil to eden najpomembnejših preizkusov zmogljivosti mladega televizijskega kolektiva. Pomenil je prvi in nadvse uspel nastop v družbi evropskih televizijskih postaj. Milijonskemu občinstvu so z brezhibnim prenosom smučarskih poletov to tekmovalno športno zvrst sploh prvič predstavili na televiziji in si s tem odprli okno v svet (Pohar 1993: 43). Po nekaterih podatkih je bil to tudi prvi mednarodni neposredni prenos smučarskih skokov na svetu (Bergant 1993: 42).

V pogovoru mi je Beno Hvala povedal, da je TV Ljubljana prejela izjemne pohvale za produkcijsko-tehnično-izvedbeni prenos od številnih članov EBU-ja. »Posebej odmevna pa je bila pohvala znanega reporterja, pionirja in legende nemškega športnega televizijskega programa Heinza Maegerleina.«

V zapisih Tuga Klasinca so se po uspešni vključitvi v evrovizijsko mrežo neposredni športni prenosi nadaljevali z velikim zamahom. V letu 1960 so poleg planiških prenosov pripravili še 12 drugih prenosov, med drugim tudi prenos mednarodne veslaške regate z Bleda (26. 6. 1960). Leta 1961 je bilo 19 prenosov, prav tako tudi leto kasneje. Leto 1964 se je v zgodovino športnih prenosov zapisalo s prvo reportažo s smučarskih tekem iz Kranjske Gore in z Mariborskega Pohorja. 22 kopij so poslali tudi v tujino. Od takrat dalje so prenosi smučarskih tekem redno dobili svoj prostor v televizijskem programu, navduševali slovenske gledalce in postajali paradna zvrst Televizije Slovenija. Poleg planiških skokov so za evrovizijsko mrežo prenašali še svetovno prvenstvo v namiznem tenisu (aprila 1965), svetovno prvenstvo v hokeju na ledu (marca 1966 in marca 1969), veslanju (septembra 1966), košarki (maja 1970), in gimnastiki (oktobra 1970), evropsko prvenstvo v drsanju (februarja 1967 in marca 1970) itd.

---

¹⁶ Evrovizija je dogovorjen naziv za skupne programe vseh ali nekaterih članic Evropske radiodifuzne zveze, jugoslovanska radiodifuzija je bila njena članica že v radijskih časih.

Prva redna mesečna športna oddaja je zaživela leta 1966. To je bila 7. steza, ki je bila usmerjena v vrhunski šport in splošno problematiko telesne kulture, znaten delež pa je pripadel tudi prispevkom o množičnem športu. Oddajo so kasneje oddajali vsaka dva tedna, vse do ukinitve leta 1985 pa je bila to edina tovrstna redna oddaja na področju športnega programa TV Ljubljana. Leta 1990 je bila 7. steza ponovno obujena kot redna tedenska oddaja.

Informativne oddaje specializiranih športnih uredništev so se na slovenski televiziji pojavile leta 1989. Šport je bil po grafični ločnici umeščen na konec TV dnevnika, to pa je s seboj prineslo tudi dodatno spremembo, saj od takrat dalje novinarji športnega uredništva v osrednjih dnevnoinformativnih oddajah sami moderirajo svoj del oddaje (Bergant 1993: 40–45).

7.2 ŠPORTNI PROGRAM TELEVIZIJE SLOVENIJA DANES

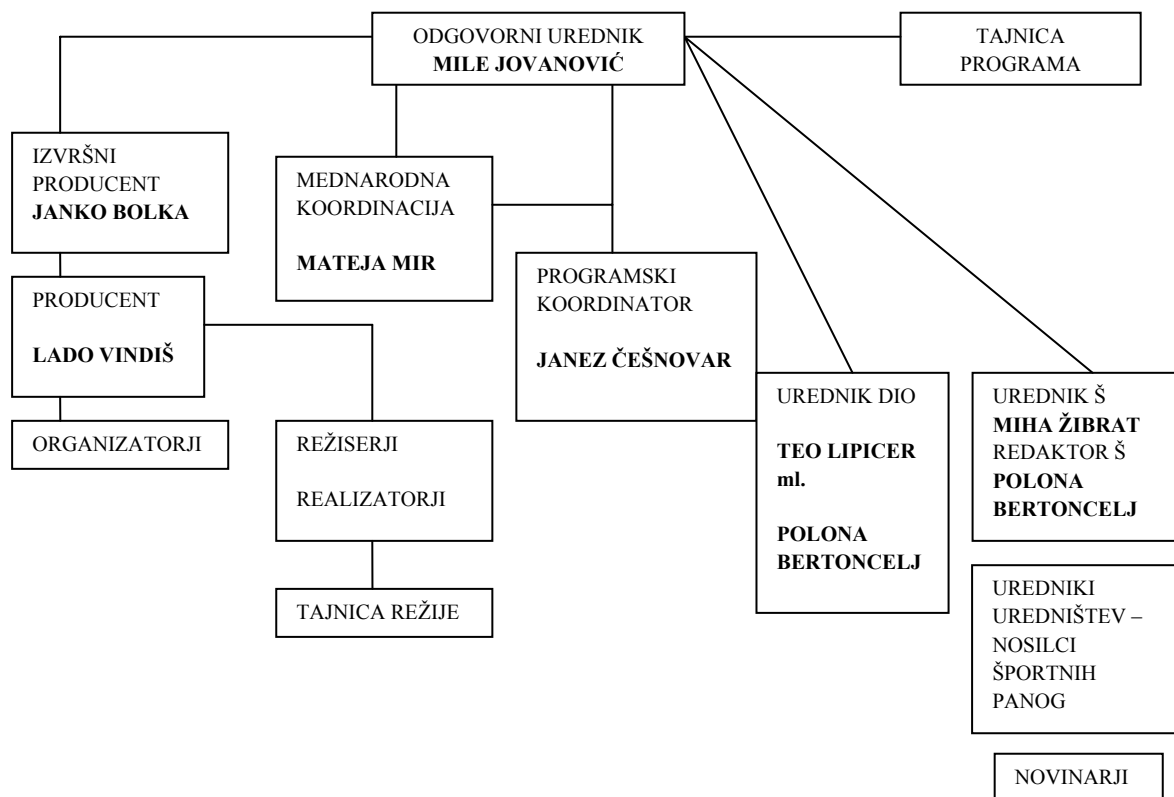
Športno uredništvo na Televiziji Slovenija je danes pod okriljem Razvedrilnega in športnega programa. Novinarski del ekipe trenutno sestavlja 5 redno zaposlenih novinarjev, 25 novinarjev dela honorarno, nekaj pa je tudi zunanjih sodelavcev (npr. dopisniki).

Športna poročila ustvarjajo v okviru informativnih oddaj. Na 2. programu Televizije Slovenija pripravljajo tedensko športno oddajo »Š«, neposredne športne prenose in reportaže. Na 1. programu so prva športna poročila na sporedu okrog 13. ure, druga pa okrog 17. ure. Osrednja športna poročila so na sporedu po Dnevniku, približno ob 19. uri in 45 minut, in po Odmevih, okrog 22. ure in 45 minut. Tedenska športna oddaja »Š« je na sporedu ob nedeljah zvečer.

S selitvijo osrednje nedeljske tedenske oddaje »Š« s prvega na drugi program je TV Slovenija v letu 2007 pridobila možnost za časovno razširitev oddaje, ki omogoča bolj poglobljeno obdelavo tem. Poglavitna prizadevanja v tej oddaji so poleg kakovosti vodenja, prispevkov in jezika usmerjena predvsem v izbor tem. Osrednji cilj je povečanje števila problemskih prispevkov iz ozadja vrhunskega in množičnega športa ter kakovostna predstavitev nekaterih aktualnih vprašanj športa, kot so zloraba medicine v športu in morebitne zdravstvene posledice ukvarjanja s športom (RTV Slovenija 2006b: 89).

7.2 Organizacija športnega programa Televizije Slovenija (avgust 2007)

Funkcije odgovornega urednika so organizacija in vodenje dela, načrtovanje, sprejem, izvajanje in nadzor programsko-poslovnih odločitev, izvajanje kadrovske politike in priprava kratko-, srednje- in dolgoročnih poslovnih in programskih načrtov. Izvršni producent sooblikuje programske odločitve, skrbi za finančno poslovanje, koordinira produkcijsko delo v redakciji, med redakcijo in ostalimi enotami Televizije Slovenija ter s produkcijskimi hišami izven sistema RTVS, izdeluje programsko-poslovne odločitve, predstavlja redakcijo na produkcijskih kolegijih in skrbi za tehnološki razvoj.

Mednarodni koordinator pridobiva tuje in domače televizijske pravice ter skrbi za logistiko v zvezi z izvajanjem projektov v tujini. Programski koordinator izdeluje programske načrte, skrbi za koordinacijo med športnim uredništvom in izvedbo programa, mednarodno službo ter organizatorji domačih prireditev.

Producent je zadolžen za izvedbo projekta (izdela produkcijski načrt, ima nadzor nad izvedbo, pripravi zaključno poročilo) in usklajuje delo organizacijske in realizatorske skupine.

Organizatorji dajejo podporo realizacijsko-novinarski ekipi na področju logistike in skrbijo za izdajo tehničnih sredstev.

Nosilci športnih panog sooblikujejo programsko politiko športnega uredništva (predlogi pri programsko-poslovnih odločitvah, sodelovanje pri pogajanjih z domačimi zvezami ali organizatorji tekmovanj, predlogi za razpored komentatorjev za določeno športno panogo, predlogi za pokrivanje športa v informativnih in posebnih oddajah, mentorstvo ...).

Urednik dnevnoinformativnega (DIO) programa oblikuje programsko politiko na področju dnevnoinformativnih oddaj, urednik oddaje »Š« pa načrtuje programske vsebine posebne tedenske športne oddaje. Pomaga mu redaktor »Š«-ja, ki skrbi za koordinacijo dela pri pripravi oddaje.

Pri določitvi kriterijev, po katerih se Televizija Slovenija ravna pri odločanju o nakupu TV pravic, oziroma pri pogajanjih o uvrstitvi nekega dogodka v program, odgovorni urednik Mile Jovanović upošteva nekaj izhodišč, kot so uspešnost slovenskega športa na mednarodnem prizorišču, gledanost in priljubljenost športa v Sloveniji, tradicija športa v Sloveniji in na programu Televizije Slovenija ter sama mednarodna vrednost dogodka.

V kategorijo najpomembnejših športnih dogodkov za Televizijo Slovenija sodijo na prvem mestu poletne in zimske olimpijske igre, nato še svetovno in evropsko nogometno prvenstvo, kvalifikacijske in prijateljske tekme slovenske nogometne reprezentance, nastopi slovenskih nogometnih klubov v evropskih pokalih, svetovna in evropska prvenstva v atletiki, alpskem smučanju, biatlonu, drsanju, gimnastiki, hokeju, judu, kolesarstvu, kajaku in kanuju, košarki, nordijskem smučanju, plavanju, rokometu in veslanju, v primeru slovenske udeležbe pa še v odbojki in vaterpolu. V prvo kategorijo sodijo še svetovni pokal v alpskem in nordijskem smučanju ter biatlonu, rokometna in nogometna liga prvakov, košarkarska in odbojgarska evroliga, gimnastika ter mednarodni domači dogodki in slovenska državna prvenstva.

V drugo kategorijo spadajo dogodki, kot so atletska zlata liga, kolesarske dirke po Španiji, Italiji in Franciji, teniški grand slam turnirji, košarkarska NLB liga, hokejska EBEL liga in tuja nogometna prvenstva. Kot občasna popestritev se v program vključujejo mednarodni dogodki, kot so boks, rugby in drugi izredni enkratni dogodki ter domači dogodki, kot so rekreativne prireditve, šport invalidov, mednarodna tekmovanja nižjega ranga itd.

S spremljanjem velikega števila dogodkov, na katerih nastopajo slovenski športniki, z razvrščanjem novic, pri čemer so na prvem mestu vedno domača tekmovanja oziroma slovenski športniki, celotno športno uredništvo deluje tako, kot narekuje vloga javne nacionalne televizije. V športnih poročilih so pogosta poročila, vesti, izjave s tekmovanj nižjega ranga v mednarodnem merilu, na katerih tekmujejo slovenski športniki, in z večine državnih prvenstev.

Športno uredništvo torej olimpijske igre opredeljuje kot največji in s tem tudi najzahtevnejši projekt. Poleg tega pa se zaveda, kako zelo privlačno je alpsko smučanje za slovenske gledalce, zato jim tudi skuša ponuditi čim več neposrednih smučarskih prenosov. Na tem področju bi se vendarle dalo še kaj nadgraditi. V uredništvu so nekateri mnenja, da bi se na komentatorskem mestu smučarskih prenosov skozi sezono moralo zvrstiti več komentatorjev. Takšna praksa namreč odlično deluje pri prenosih smučarskih skokov (naveza Peter Kavčič-Aleš Potočnik-Andrej Stare). Komentatorji imajo na ta način več časa za pripravo na prenos, gledalcem lahko ponudijo različne načine komentiranja, sami prenosi pa so veliko bogatejši in ne postajajo monotoni. Poleg tega je tudi v športnoinformativnih oddajah poročanja o samih pripravah, težavah, novostih slovenske smučarske reprezentance veliko premalo, če upoštevamo dejstvo, da je alpsko smučanje paradna zvrst športnega programa Televizije Slovenija.

Kot kaže tabela 7.2, so Slovenci v neolimpijskem letu 2005 najraje gledali alpsko smučanje, nogomet in smučarske skoke. Med 45 najbolj gledanih prenosov sta se disciplini alpskega in nordijskega smučanja uvrstili kar 36-krat. Na prvem mestu je ženski veleslalom iz Maribora, ki si ga je ogledalo skoraj 75 odstotkov gledalcev televizije. V prevladi zimskih športov pa je na visokem tretjem mestu nogomet, ki je tudi edini nezimski šport med prvimi 15 najbolj gledanimi športnimi dogodki v letu 2005. To tudi govori v prid moji prvi tezi, da so vsako leto v vrhu priljubljenosti zimski športi, torej je pričakovati, da bodo zimske olimpijske igre tudi bolje gledane kot poletne igre.

Slovenski športniki na zimskih olimpijskih igrah tekmujejo v disciplinah alpskega in nordijskega smučanja, ki se na lestvici najbolj gledanih športnih dogodkov v letu 2005 uvrščajo zelo visoko. Prav tako tekmujejo na poletnih olimpijskih igrah, a se prva disciplina, v kateri so slovenski športniki nastopili v Atenah leta 2004, pojavi šele na repu tabele. Rokomet je namreč šele na 37. mestu, pa še ta je na klubski in ne reprezentančni ravni.

Tabela 7.2: Najbolj gledani športni dogodki na Televiziji Slovenija v letu 2005¹⁷

rang	dogodek	televizija	datum	gledanost		delež v %
				%	št. gledalcev	
1	Alpsko smučanje, MARIBOR, vsl(ž) - 2. tek	SLO 2	22. 1.	19,6	374.360	74,8 %
2	Alpsko smučanje, MARIBOR, sl(ž) - 2. tek	SLO 2	23. 1.	19,1	364.810	70,3 %
3	Nogomet, Celje, kvalifikacije za SP: SLO – BLR	SLO 2	30. 3.	18,7	375.170	46 %
4	Smučarski skoki, Oberstdorf, ekipno	SLO 2	26. 2.	17,3	334.430	52,5 %
5	Smučarski skoki, Oberstdorf, posamično	SLO 2	25. 2.	16,4	313.240	49,5 %
6	Alpsko smučanje, KRANJSKA GORA, sl(m) - 2. tek	SLO 2	27. 2.	16,3	311.330	54,3 %
7	Smučarski skoki, Oberstdorf, ekipno	SLO 2	20. 2.	16,2	309.420	50 %
8	Smučarski poleti, PLANICA, posamično	SLO 2	20. 3.	15,7	299.870	63,7 %
9	Alpsko smučanje, MARIBOR, sl(ž) - 1. tek	SLO 2	23. 1.	15,0	286.500	64 %
10	Alpsko smučanje, Kitzbuehel, sl(m) - 1. tek	SLO 2	23. 1.	14,9	284.590	62 %
11	Alpsko smučanje, Kitzbuehel, sl(m) - 2. tek	SLO 2	23. 1.	14,6	278.860	52 %
12	Nogomet, Celje, kvalifikacije za SP: SLO – NOR	SLO 2	3. 9.	14,5	276.950	44 %
13	Alpsko smučanje, KRANJSKA GORA, vsl(m) - 2. tek	SLO 2	26. 2.	14,2	271.220	62,3 %
14	Nogomet, Celje, kvalifikacije za SP: SLO – ŠKO	SLO 2	12. 10.	14,1	269.310	62 %
15	Alpsko smučanje, Santa Catarina, svsl(ž)	SLO 2	30. 1.	13,5	257.850	53 %
...	...	...	...	...	...	...
37	Rokometna liga prvakov, Barcelona; BAR – CPL	SLO 2	9. 4.	10,7	204.370	38,5 %

Vir: Media Services AGB.

¹⁷ Razlaga tabele:

Panelni vzorec = 450 gospodinjev (1350–1450 oseb, ki so stare nad 4 leta)

Število gledalcev = število posameznikov, ki so videli oddajo

Gledanost (v %) = odstotek posameznikov, ki so videli oddajo (1000 % = vsi prebivalci Slovenije, ki so stari nad 4 leta)

Delež = odstotek gledalcev v času oddaje (1000 % = vsi gledalci televizije)

Sicer pa so med rednimi športnoinformativnimi oddajami najbolj gledana tista športna poročila, ki so na sporedu po osrednjem Dnevniku. V neolimpijskem letu 2005 so zabeležila povprečno 10,9-odstotno gledanost (RTV Slovenija 2006a). Še več, športna poročila so se vsak dan znašla celo med prvimi desetimi najbolj gledanimi oddajami v Sloveniji tako med zadnjimi poletnimi kot tudi zimskimi olimpijskimi igrami.

8. POLETNE OLIMPIJSKE IGRE V ATENAH 2004 IN ZIMSKE OLIMPIJSKE IGRE V TORINU 2006

Evropska Unija je leto 2004 razglasila za evropsko leto izobraževanja skozi šport. Razlog za to je bil tudi v vrnitvi olimpijskih iger na evropska tla. V upanju na boljši jutri so organizacijo 28. poletnih olimpijskih iger zaupali Grkom. Vrnili so jih »domov«, da bi se povrnil olimpijski duh, ki se že od oživitve leta 1896 srečuje z nenehnimi preprekami, pa naj bo to ideologija, komercializacija ali pa terorizem. Igre v Atenah so tako na neki način predstavljale poizkus remitologizacije olimpizma in olimpijskih iger. Odvijale so se od 13. do 29. avgusta 2004, 20. zimske olimpijske igre v Torinu pa od 10. do 26. februarja 2006.

V spodnji tabeli lahko vidimo, da se je od prvih iger moderne dobe v Atenah pa do zadnjih v Atenah spremenilo marsikaj. V 108 letih je samo število držav iz 14, kolikor jih je nastopilo na prvih igrah, poskočilo na 201. V zgodovini olimpijskih iger še nikoli ni nastopilo toliko držav. Med vsemi nastopajočimi pa je bilo tudi rekordno število žensk (44 odstotkov).

Rekordne so bile tudi zimske olimpijske igre v Torinu. 17-dnevne prireditve so se namreč udeležili predstavniki iz kar 85 držav, s čimer je bil potolčen rekord z iger v Salt Lake Cityju leta 2002, kjer so se pomerili tekmovalci in tekmovalke iz 76 držav.

Tabela 8.1: Primerjava Atene – Torino

	ATENE	TORINO
Število sodelujočih športnikov	10.625	2.663
Delež tekmujočih žensk	44 %	38 %
Delež tekmujočih moških	56 %	62 %
Število sodelujočih nacionalnih komitejev	201	85
Število različnih športov	28	15
Število novinarjev	21.500	10.000
Število vstopnic, ki so bile na voljo	5,300.000	1,133.481
Število ur vsega programa	44.000	16.000
Število slovenskih udeležencev	79	41
Število kolajn slovenskih tekmovalcev	4	0
Koliko bi dobil Slovenec za zlato kolajno	36.000 E	15.000 E
Število držav, ki so igre spremljale po TV	220	200

Za zlato medaljo na olimpijskih igrah avgusta v Atenah bi slovenski športniki v posamičnih panogah od OKS-a in države dobili vsak po 36.000 evrov (Internet 5). V primeru medalje na zimskih olimpijskih igrah pa bi naš tekmovalec za zlato medaljo prejel več kot pol manj, 15.000 evrov (Internet 6).

V Atenah je slovenske barve zastopalo 79 tekmovalcev, kar je pet več kot na olimpijskih igrah leta 2000 v Sydneyju. Slovenija je imela svoje predstavnike v atletiki, jadraniu, judu, kajaku, kolesarstvu, plavanju, strelstvu, tenisu, kot edini pa so v ekipnem športu nastopili evropski podprvaki v rokometu. Slovenski olimpijci so domov prinesli štiri medalje, eno srebrno in tri bronaste. V Torinu smo ostali brez kolajne. 41 slovenskih športnikov je nastopilo v disciplinah alpskega in nordijskega smučanja, biatlonu, deskanju, sankanju, akrobatskem smučanju in umetnostnem drsanju. Najboljši uvrstitvi sta zabeležila tekačica Petra Majdič (6. na 10 km klasično) in deskar Dejan Košir (6. v paralelnem veleslalomu).

Za športna tekmovanja je bilo v Atenah v prodaji več kot 5,300.000 vstopnic, končna vsota prodanih vstopnic se je povzpela na 202,5 milijona evrov (International Olympic Committee 2005a: 92). V Torinu je bilo na voljo 1,133.481 vstopnic, prodali so jih 896.481 in s tem zaslužili 66 milijonov evrov (International Olympic Committee 2006: 103-105).

Organizacija Turin Olympic Broadcast je preskrbela skoraj 1.000 ur živega televizijskega programa, kar je v zgodovini zimskih olimpijskih iger rekordno. Njeni partnerji pa so skupaj predvajali preko 16.000 ur olimpijskega programa, kar je še en rekord iger v Torinu (International Olympic Committee 2006: 36).

20. zimske olimpijske igre je ob številnih televizijskih in radijskih ekipah spremljalo okrog 10.000 novinarjev, od tega kar 2.893 pišočih novinarjev iz 72 držav sveta. Novinarji so prihajali iz 1.139 različnih medijskih hiš, od tega je bilo pet slovenskih. Glede na Atene je število prošenj za pridobitev akreditacij naraslo, predvsem za tiste medijske hiše, ki nimajo pravic poročanja neposredno s prizorišč (Internet 7).

Naslednja tabela prikazuje, koliko gledalcem je bilo omogočeno spremljanje televizijskih prenosov olimpijskih iger, tako atenskih kot torinskih, kaže ocene gledanosti olimpijskih televizijskih prenosov in povprečni čas gledanja iger na gledalca.

Tabela 8.2: Gledanost olimpijskih televizijskih prenosov po kontinentih

Celina	Doseg OI do gledalcev		Prenosi OI (v urah/minutah)		Ocena števila gledanih ur OI		Povprečno število ur gledanosti OI na gledalca	
	ATENE	TORINO	ATENE	TORINO	ATENE	TORINO	ATENE	TORINO
Latinska in Južna Amerika	402.514.204 (78 %)	219.214.984 (43 %)	6604:21	1025:18	4.347.347.919	282.813.508	10:48	01:17
Severna Amerika	306.378.000 (93 %)	314.199.746 (93 %)	1527:49	991:16	2.890.348.862	2.073.046.822	09:26	06:35
Azija	2.514.538.107 (70 %)	1.690.820.511 (47 %)	10906:53	3555:34	18.019.745.163	2.936.902.237	07:09	01:49
Evropa	711.327.671 (91 %)	697.423.525 (89 %)	14602:27	9329:00	7.089.645.212	5.112.329.487	09:58	07:18
Avstralija z Oceanijo	25.006.566 (83 %)	24.365.723 (81 %)	2751:08	180:17	524.156.475	84.045.703	20:57	03:33
Afrika	258.914.360 (33 %)	116.125.631 (15 %)	7391:35	1230:20	1.524.510.178	121.150.720	05:53	01:20
skupaj	4.218.678.908	3.062.150.119	43784:16	16311:45	34.395.753.808	10.610.288.477	08:09	03:33

Vir: International Olympic Committee 2006: 39 in International Olympic Committee 2005b: 7.

Največ ur televizijskih prenosov olimpijskih iger iz Aten 2004 je kljub časovni razliki spremljal gledalec iz Avstralije z Oceanijo, in sicer kar 20 ur in 57 minut, povprečno pa je svetovni gledalec spremljal 8 ur in 9 minut olimpijskega programa. Največ ur televizijskih prenosov olimpijskih iger Torino 2006 je spremljal Evropejec, in sicer 7 ur in 18 minut, povprečno pa je svetovni gledalec spremljal 3 ure in 33 minut olimpijskega programa. Najvišji delež gledalcev, ki jim je bilo omogočeno spremljanje olimpijskih iger prek televizijskih zaslonov, tako atenskih kot torinskih, je bil v Severni Ameriki, najnižji pa v Afriki.

9. OLIMPIJSKE IGRE NA TELEVIZIJI SLOVENIJA

Za vsako televizijo in tudi za Televizijo Slovenija so olimpijske igre eden največjih programskih zalogajev. Priprave na takšne prireditve trajajo veliko časa in nič ne bi pretiravala, če rečem, da se po koncu enih že pričnejo pripraviti na druge olimpijske igre. Prihodnje leto bodo olimpijske igre v Pekingu, odgovorni urednik športnega programa na Televiziji Slovenija Mile Jovanović pa brez pomislekov zatrjuje, da bo to največji projekt v letu 2008.

Kako velik zalogaj so olimpijske igre, kažejo številke v spodnji tabeli, iz katere je razvidno, koliko novinarjev dnevno je bilo potrebnih za pokrivanje zimskih olimpijskih iger in koliko za drugi veliki projekt v letu 2006, za svetovno prvenstvo v nogometu.

Tabela 9.1: Primerjava dela v športnem uredništvu za OI 2006 in SP v nogometu 2006

	ZOI Torino, 22. 2. 2006	SP v nogometu, 19. 6. 2006
Dežurni za informativne oddaje	3	3
Voditelj	1	1
Dežurni za posebno oddajo	2	2
Voditelj oddaje	2	1
Novinarji na terenu	3	1
Redaktorstva	13	3
Dežurni za arhiv	1	0
Komentatorji	7	3
Skupaj vseh	31	14

Če primerjamo spremljanje svetovnega nogometnega prvenstva in olimpijskih iger v Torinu, oboje leta 2006, lahko vidimo, da je bilo dnevno potrebnih enkrat več novinarjev za projekt olimpijskih iger, kar potrjuje mojo tezo, da so olimpijske igre za športno uredništvo najzahtevnejši projekt. Novinarji športnega uredništva so tako rekoč vseh sedemnajst dni v februarju več ali manj preživeli na televiziji.

Ključna razlika med projektoma (OI in SP v nogometu) je bila seveda v programskem zalogaju. Med olimpijskimi igrami je bilo treba dnevno namreč posneti, popisati in arhivirati tudi do 15 različnih športnih tekmovanj (redaktorstva), medtem ko so za svetovno prvenstvo v nogometu snemali največ tri tekme dnevno. Razlog je seveda tudi ta, da si je Televizija

Slovenija svetovno prvenstvo v nogometu delila s POP TV-jem.

Za olimpijske igre je dnevno potrebno seveda tudi več komentatorjev. Na prizorišču jih je bilo osem, skoraj vsak je komentiral dve športni panogi, dodatni komentatorji pa so bili še v Ljubljani. Za nogometno prvenstvo so bili v Nemčiji štirje komentatorji.

Iz števil, ki so prikazane v tabeli 9.1, so izvzeti tehnični in programsko-produkcijski izvedenci TV Slovenija. Ti so, najprej v okviru TV Ljubljana, kasneje RTV Slovenija, vse od olimpijskih iger v Tokiu 1964 naprej sodelovali v tako imenovanih multinacionalnih »EBU/IORT (European Broadcasting Union/International Radio and Television Organization) delovnih skupinah« za pokrivanje poletnih in zimskih olimpijskih iger. Med njimi so bili v zgodovini olimpijskih iger med drugimi tudi Ljubo Nikodijević, Janko Bolka, Marko Rožman, Vanja Valič, Nebojša Čurović, Beno Hvala. Hvala je na olimpijskih igrah sodeloval kar 16-krat, in sicer kot radijski in televizijski reporter ali pa kot televizijski režiser v EBU delovnih skupinah.

Televizija Slovenija je z olimpijskih iger prvič poročala leta 1964 iz Innsbrucka. Prve prenose s slovenskim komentarjem sta med slovensko občinstvo širila Marko Rožman in Tugo Klasinc. Istega leta Televizija Ljubljana na poletne igre v Tokio ni poslala svojega novinarja. V Ljubljani je bilo za celotno JRT organizirano posebno programsko-tehnično središče, ki ga je vodil Hrvoje Macanović iz Zagreba. Marko Rožman, Tugo Klasinc in Tomaž Terček pa so prenose komentirali po sistemu »off-tube«.

Pod zahtevno režijsko taktirko Staneta Škodlarja je RTV Slovenija realizirala odmevne neposredne televizijske prenose z olimpijskih iger za ves svet, v Barceloni leta 1992 je prvič v zgodovini olimpijskih iger skrbela za svetovni signal tekem v dviganju uteži, prav tako tudi v Sydneyu 2000.

Kot največja multimedijaska hiša v Sloveniji je RTV Slovenija zakupila pravice do prenosa olimpijskih iger za Atene 2004 in Torino 2006. Na RTV Slovenija so še posebej ponosni na dejstvo, da so bili za oboje igre povabljeni k izvedbi zahtevnih televizijskih prenosov. Organizacija Athens Olympic Broadcasting (AOB) je RTV Slovenija izmed približno 200 držav, ki so se udeležile olimpijskih iger v Atenah, izbrala za potrebe televizijskega prenosa hokeja na travi, na zimskih olimpijskih igrah pa jih je organizacija Turin Olympic Broadcasting pooblastila za neposredne prenose s tekmovanj v smučarskih skokih in nordijski kombinaciji. Televizija Slovenija je tako sodelovala pri proizvodnji televizijskega signala za

ves svet v prestižni družbi televizijskih organizacij iz Finske, Švice, Japonske, Kitajske, Velike Britanije, Avstralije, Kanade itd.

Beno Hvala je tako prepričan, da bo ekipa RTV Slovenija »zaradi mednarodno kakovostno uveljavljenih in priznanih televizijskih prenosov zanesljivo delala tudi na prihodnjih olimpijskih igrah, v Pekingu 2008 in Kanadi 2010«. Prihodnje leto naj bi skrbela za prenose tekem v kajaku in kanuju na divjih vodah in za tekme v BMX-u (kolesarski moto kros).

Kakovost Televizije Slovenija je ocenil tudi izvršni producent za proizvodnjo multisignala na olimpijskih igrah in nekdanji urednik športnega programa Marjan Lah: »RTV Slovenija sodi med najboljše proizvajalce televizijskega športnega signala na svetu. Po vseh kakovostnih lestvicah je tako. In Manolo Romero, šef celega pogona AOB, natančno ve, kdo smo, in zato smo bili edini že v rajni Jugoslaviji, še z JRT, povabljeni za proizvodnjo signala« (v Krašič 2004: 6).

9.1 ATENE 2004

Projekt Atene 2004 je bil v marsičem edinstven za RTV Slovenija, saj je bil olimpijski program prvič v celoti izveden na prizorišču. Glede na prejšnje izvedbe prenosov poletnih olimpijskih iger iz Atlante (1996) in Sydneya (2000) se je pred pričetkom iger v Atenah (2004) pojavilo vprašanje, kako še bolj obogatiti program in prenose športnih dogodkov. Zaradi relativne bližine mesta dogajanja in dobrega finančnega stanja RTV Slovenija je bilo tako odločeno, da se izvedba prenosa olimpijskih iger v Atenah prvič v zgodovini RTV Slovenija v celoti izvede s prizorišča. Novinarji so imeli s športniki in dogajanjem tako pristnejši stik, s čimer pa so dobili veliko novih možnosti za bogatejši program, kar je bil tudi primarni cilj tega projekta. V Ljubljani je ostala le ekipa, ki je pokrivala nogometne tekme med Slovenijo in Črno Goro, Monacom in Gorico ter Primorjem in Dinamom.

9.1.1 OLIMPIJSKI PROGRAM NA 2. PROGRAMU TELEVIZIJE SLOVENIJA

Olimpijske igre v Atenah so na 1. in 2. programu Televizije Slovenija spremljali v okviru posebnih in informativnih oddaj. Dnevno je 60 članov ekipe pripravilo kar 18 ur olimpijskega programa. Po dogovoru s programskim vodstvom Televizije Slovenija je bil 2. program od 14. do 29. avgusta 2004 povsem olimpijski.

Osnovni cilj projekta je bil prikaz najzanimivejših olimpijskih odločitev v neposrednih prenosih ali v premiernih posnetkih, pri čemer so imeli prednost slovenski nastopi in najbolj uveljavljeni olimpijski športi (atletika, plavanje, gimnastika). Med ekipnimi športi je imela prednost panoga s slovensko udeležbo (rokomet).

Za razliko od zimskih olimpijskih iger v Torinu so bili v vlogi komentatorjev uveljavljeni športni novinarji Televizije Slovenija. Za Andreja Stareta so bile to že sedme poletne olimpijske igre, s katerih se je oglašal. Ob tem so imeli komentatorji ob sebi tudi dva strokovna sodelavca: Uroš Šerbec je pomagal pri prenosih rokometnih tekem, Ivan Čuk pa pri prenosih gimnastike.

Za 2. program TV Slovenija so novinarji pripravljali tudi bolj sproščene redne oddaje, ki pred male zaslone ne privabijo le športnih navdušencev, ampak tudi širše občinstvo. Zjutraj je bil tako na sporedu »Olimpijski zajtrk«, popoldan »Olimpijski klepet«, zvečer pa oddaja »Pika na (i)gre«.

Jutranja studijska oddaja »Olimpijski zajtrk« je imela dva stalna voditelja. Mateja Janežič - Hemler in Urban Laurenčič sta predstavljala najzanimivejše dogodke prejšnjega dne, napovedala dogodke ter spoznavala zanimivosti, povezane z olimpijskim prizoriščem in grškim načinom življenja. Pri slednjem jima je pomagala grška novinarka, z drugačnimi vsebinami pa so pred zaslone prav gotovo privabili širši krog gledalcev – tudi tiste, ki jih šport ne zanima prav preveč.

Ob 8.30 je bila vsak dan na sporedu dopoldanska olimpijska oddaja, v kateri je bil poudarek na vklopih v neposredne prenose, v prvem delu tekmovanj posebej v veslanju, kvalifikacijah v plavanju, dogajanje pa je v atenskem studiu povezoval voditelj. Dopoldan je večino predtekmovalnih tekem odigrala tudi slovenska moška rokometna reprezentanca. V sklopu dopoldanske oddaje so ob 12.30 v olimpijskih novicah objavljali pregled dnevnega dogajanja.

Tabela 9.2: Spored za 2. program TV Slovenija v času POI v Atenah, 14. 8. 2004

ura	Oddaja
8.00	Olimpijski zajtrk
8.30	Olimpijsko dopoldne (veslanje – enojec, dvojec brez krmarja, dvojni dvojec, četverec brez krmarja; jadranje; plavanje)
11.40	Kolesarstvo
12.30	Olimpijske novice
13.00	Olimpijsko popoldne
13.25	Rokomet: Slovenija – Rusija
16.00	Olimpijske novice
17.40	Olimpijski klepet
18.25	Plavanje
19.50	Gimnastika
22.00	Povzetki dneva
23.00	Studio Pika na (i)gre
00.00	Olimpijske novice
00.15	Posnetek dneva

Vir: Vikend Magazin 2004: 21.

Ob 13. uri se je dogajanje prevesilo v olimpijsko popoldne, v katerem so predvajali najzanimivejše neposredne prenose, posebej tekme moškega košarkarskega turnirja. Okoli 16. ure so bile na sporedu druge olimpijske novice, v popoldanskem času pa tudi sočasna radijsko-televizijsko-internetna oddaja »Olimpijski klepet«, v kateri so slovenski olimpijski športniki odgovarjali na vprašanja gledalcev in poslušalcev. Ob 18. uri je sledil olimpijski večer, v katerem so neposredno prenašali tekmovanja v plavanju, atletiki in gimnastiki, ob 22. uri pa so bili na sporedu še povzetki dneva.

V nočni studijski oddaji »Pika na (i)gre« so se ob 23. uri pogovarjali z domačimi in tujimi gosti, oddajo pa popestrili z nenavadnostmi in športi, ki jih spremljamo manj. Oddajo je vodil Igor E. Bergant. Dnevno spremljanje olimpijskih iger so sklenili v nočnem programu, ko so predvajali še zadnje olimpijske novice ter posnetek najzanimivejšega prenosa dneva ali premierno predvajanje posnetka zanimive tekme. 2. program je bil tako povsem olimpijski.

9.1.2 OLIMPIJSKI PROGRAM NA 1. PROGRAMU TELEVIZIJE SLOVENIJA

V dnevno športnoinformativnih oddajah na 1. programu Televizije Slovenija so na olimpijske igre začeli opozarjati že leto dni vnaprej, temu je bila namenjena rubrika »Olimpijsko odštevanje«, ki je bila v zadnjo informativno oddajo vključena od 13. avgusta 2003 do 13. avgusta 2004. V njej so voditelji v obliki kratkih vesti, občasno tudi daljših prispevkov, poročali o dogajanju na prizorišču olimpijskih iger, o nošenju olimpijske bakle, maskotah, spominkih itd.

Ob začetku olimpijskih iger so športni novinarji vsak dan pripravili poročila o olimpijskem dogajanju za prvo in drugo informativno oddajo, to je ob 13. in 16.30. uri. V osrednji informativni oddaji, ki sta bili na sporedu ob 19. in 22. uri, pa so se iz Aten vključili v živo in pripravili olimpijski blok, dolg od osem do deset minut. Športna poročila so bila skozi celotno olimpijsko obdobje odlično gledana.

Tabela 9.3: Primer športnoinformativne oddaje: sobota, 14. 8. 2004, ob 19.46

	Voditeljica: BERTONCELJ, Polona	dolžina
Napoved	v kamero	0:18
Kolesarstvo – cestna dirka	Fortin, Marjan – prispevek	1:19
Napoved	v kamero	0:18
Rokomet SLO-RUS	Milovanovič, Ivo – prispevek	1:05
Napoved	v kamero	0:25
Veslanje - kvalifikacije	Žibrat, Miha – prispevek	0:50
Napoved	v kamero	0:17
Plavanje - kvalifikacije	Jerković, Saša – prispevek	1:13
Plavanje	Bertole, Jolanda – vklop v prenos	1:00
Jadranje	vest na sliko	1:08
Napoved	v kamero	0:21
Zadnja minuta	vest na sliko	0:45
Odpoved	v kamero	0:08
		Skupaj dolžina: 8:57

Tabela 9.3 prikazuje sestavo športnoinformativne oddaje v soboto, 14. avgusta 2004. Voditeljica Polona Bertoncely se je iz Aten oglasila v živo in najprej napovedala prispevek Marjana Fortina o kolesarski cestni dirki. Na njej so namreč nastopili štirje Slovenci, za najboljšo slovensko kolesarsko uvrstitev pa je poskrbel Andrej Hauptman, ki je bil 5. Kolesarstvu so sledili štirje prispevki o športnih panogah s prav tako slovenskimi predstavniki. Ivo Milovanovič je povzel rokometno tekmo med Slovenijo in Rusijo, Miha Žibrat dogajanje v veslaških kvalifikacijah, Saša Jerković pa v plavanju. Sledil je vklop Jolande Bertole v plavalno tekmovanje. Za konec je voditeljica prebrala še dve vesti, zadnja je bila v okviru stalne rubrike »Zadnja minuta«.

Vidimo lahko, da celotna informativna oddaja sloni na nastopih slovenskih tekmovalcev, to smo lahko opazili skozi celotno obdobje olimpijskih iger. Poleg olimpijskih dogodkov pa so v poročila vključili tudi neolimpijske dogodke, predvsem prispevke z nogometnih tekem. Ker so športnoinformativno oddajo delali na samem prizorišču iger, so v studiu lahko gostili tudi slovenske olimpijce. To je seveda pomemben korak naprej, slovensko javnost namreč najbolj zanima, kaj bo po osvojeni kolajni povedal Iztok Čop ali katerikoli drug slovenski športnik. Ta korak v Torinu ni bil mogoč.

Sicer pa je športna ekipa v celoten program vključevala tudi prispevke s področja politike in kulture, za katere so skrbele ustrezne redakcije TV Slovenija (notranja, zunanja politika, kultura), pri čemer so bili politični in kulturni dogodki v razmerju s športnimi vedno v ozadju.

9.1.3 GLEDANOST OLIMPIJSKIH IGER ATENE 2004

Leto 2004 ni bilo le v znamenju olimpijskih iger, temveč tudi evropskega prvenstva v nogometu in za Slovence tudi vse bolj zanimivega evropskega prvenstva v rokometu. Zato niti ni čudno, da se olimpijski dogodki med najbolj gledanimi športnimi dogodki v letu 2004 niso znašli preveč visoko. Poleg tega je avgust za Slovence čas dopustov, pa tudi zelo veliko olimpijskih dogodkov je na sporedu že dopoldan, ko pred televizijskimi zasloni tradicionalno ni veliko gledalcev.

V tabeli 9.4 lahko vidimo, da je v letu 2004 najvišjo gledanost v Sloveniji zabeležilo evropsko prvenstvo v rokometu, ki je potekalo v Sloveniji, slovenski rokometiški pa so postali evropski podprvaki. Tekmo med Slovenijo in Nemčijo si je ogledalo več kot pol milijona Slovencev.

Tabela 9.4: Najbolj gledani športni dogodki v letu 2004¹⁸

rang	dogodek	televizija	datum	gledanost		delež v %
				%	št. gledalcev	
1	Rokomet: EP: SLO – NEM	SLO 2	1. 2.	28,7	536.403	64,5 %
2	Rokomet: EP: HRV – SLO	SLO 2	31. 1.	25,2	470.988	63,5 %
3	Smučarski poleti: SP	SLO 2	22. 2.	23,8	444.822	75 %
4	Nogomet: EURO 2004: POR – GRČ	SLO 2	4. 7.	18,7	349.503	53,7 %
5	Rokomet: EP: SLO – FRA	SLO 2	29. 1.	18,5	345.765	45 %
6	Smučarski skoki: Svetovni pokal	SLO 2	4. 1.	17,7	330.813	52 %
7	Rokomet: EP: SLO – NEM	SLO 2	28. 1.	17,2	317.730	44 %
8	Smučarski poleti: SP: 2. dan	SLO 2	21. 2.	16,9	315.861	74 %
9	Rokomet: EP: SLO – SČG	SLO 2	27. 1.	16,8	313.992	42 %
10	Nogomet: EURO 2004: GRČ – ČEŠ	SLO 2	1. 7.	16,7	312.123	50,7 %
11	Smučarski skoki: Svetovni pokal	SLO 2	1. 1.	15,7	293.433	55,5 %
12	Alpsko smučanje: Svetovni pokal: VSL: Ž: 2. tek	SLO 2	22. 2.	15,7	293.433	52 %
13	Alpsko smučanje: Svetovni pokal: VSL: Ž: 2. tek	SLO 2	25. 1.	15,6	291.564	35,5 %
14	Nogomet: EURO 2004: POR – NIZ	SLO 2	30. 6.	15,1	282.219	49 %
15	Alpsko smučanje: Svetovni pokal: SL: M: 2. tek	SLO 2	29. 2.	14,9	278.481	48,3 %
...	...	...	...	...	...	...
19	POI: Otvoritev	SLO 2	13. 8.	14,4	269.136	48 %
...	...	...	...	...	...	...
74	POI: Plavanje	SLO 2	18. 8.	10	186.900	33 %

Vir: Media Services AGB.

Med 15 najbolj gledanih dogodkov se uvrščajo še druge rokometne tekme, tekme evropskega nogometnega prvenstva in tekme v alpskem smučanju in smučarskih skokih. Prvi olimpijski dogodek je otvoritvena slovesnost na šele 19. mestu, ki si jo je ogledalo 14,4 odstotka

¹⁸ Razlaga tabele:

Panelni vzorec = 450 gospodinjev (1350–1450 oseb, ki so stare nad 4 leta)

Število gledalcev = število posameznikov, ki so videli oddajo

Gledanost (v %) = odstotek posameznikov, ki so videli oddajo (1000 % = vsi prebivalci Slovenije, ki so stari nad 4 leta)

Delež = odstotek gledalcev v času oddaje (1000 % = vsi gledalci televizije)

Slovencev. Drugi olimpijski dogodek, plavanje, pa je šele na 74. mestu. Ogledalo si ga je 10 odstotkov Slovencev.

Tabela 9.5: Najbolj gledane oddaje v petek, 13. 8. 2004¹⁹

rang	Oddaja	televizija	začetni čas	%	delež
1	POI: Otvoritev	SLO 2	19:39	14,4 %	48 %
2	Denar	SLO 1	19:35	12,6 %	44 %
3	Vreme	SLO 1	19:37	10,9 %	38 %
4	TV Dnevnik	SLO 1	18:59	10,7 %	40 %
5	24 ur	POP TV	18:58	10,1 %	37 %
6	Magnet	SLO 1	19:41	9,2 %	32 %
7	Maščevanje ljubezni - nadaljevanka	POP TV	18:02	7,9 %	43 %
8	Vreme in novice	POP TV	17:57	7,6 %	48 %
9	Prekinitev	POP TV	18:20	7,4 %	44 %
10	Vreme	SLO 1	18:57	6,9 %	30 %
11	Šport	SLO 1	19:48	5,9 %	20 %
12	Klon - nadaljevanka	POP TV	16:57	5,9 %	43 %
13	Odmevi	SLO 1	22:07	5,4 %	18 %
14	Neposredna nevarnost - film	POP TV	20:01	5,3 %	17 %
15	Poročila	SLO 1	13:00	5,0 %	45 %
16	Šport	SLO 1	13:12	4,2 %	40 %
17	Risanka	SLO 1	18:54	4,2 %	19 %
18	Saga o Forsytih – nadaljevanka	SLO 1	20:00	3,8 %	12 %
19	Moja Sofija – nadaljevanka	POP TV	15:58	3,8 %	35 %
20	Šport	SLO 1	22:51	3,8 %	15 %

Vir: Media Services AGB.

Kot kaže zgornja tabela, je bila otvoritev olimpijskih iger 13. avgusta 2004 tudi najbolj gledana oddaja na vseh slovenskih televizijah. Delež gledalcev, ki so bili takrat pred

¹⁹ Razlaga tabele:

Panelni vzorec = 450 gospodinjstev (1350–1450 oseb, ki so stare nad 4 leta)

Gledanost (v %) = odstotek posameznikov, ki so videli oddajo (1000 % = vsi prebivalci Slovenije, ki so stari nad 4 leta)

Delež = odstotek gledalcev v času oddaje (1000 % = vsi gledalci televizije)

televizijskimi zasloni, je bil skoraj 50-odstoten. Ta dan so se med 20 najbolj gledanih oddaj uvrstila tudi športna poročila, in sicer tista po osrednjem Dnevniku, po Odmevih in poročila, ki so na sporedu okoli 13. ure.

Kot kaže spodnja tabela, je bila 27. avgusta 2004 najbolj gledana oddaja na slovenskih televizijah prenos atletike, ki se med najbolj gledanimi dogodki olimpijskih iger uvršča na 3. mesto. Prenos si je ogledalo 9,8 odstotka Slovencev (187.700) oziroma 34 odstotkov tistih, ki so v tem času gledali televizijo. Med prvih 15 dogodkov tega dne so olimpijski dogodki uvrščeni kar devetkrat, visoko gledanost pa je zabeležila tudi osrednja športnoinformativna oddaja (7,5 odstotka).

Tabela 9.6: Najbolj gledane oddaje v petek, 27. 8. 2004²⁰

rang	oddaja	televizija	začetni čas	%	delež
1	POI: Atletika, m + ž	SLO 2	20:57	9,8 %	34 %
2	POI: Atletika, m + ž	SLO 2	21:42	8,9 %	31 %
3	24 ur	POP TV	18:58	8,7 %	42 %
4	POI: Košarka polfinale, 1. polčas; ITA-LIT	SLO 2	21:26	7,6 %	27 %
5	Šport	SLO 1	19:48	7,5 %	33 %
6	POI: Košarka polfinale, 1. polčas; ITA-LIT	SLO 2	21:50	7,3 %	26 %
7	POI: Košarka polfinale, 2. polčas; ARG-ZDA	SLO 2	20:53	7,3 %	25 %
8	POI: Košarka polfinale, 1. polčas; ITA-LIT	SLO 2	21:34	7,2 %	25 %
9	Odmevi	SLO 1	22:06	6,9 %	27 %
10	Magnet	SLO 1	19:41	6,9 %	31 %
11	POI: Atletika, m + ž	SLO 2	21:33	6,7 %	23 %
12	TV Dnevnik	SLO 1	18:59	6,6 %	34 %
13	POI: Atletika, m + ž	SLO 2	21:56	6,5 %	24 %
14	Denar	SLO 1	19:34	6,5 %	30 %
15	POI: Atletika, m + ž	SLO 2	22:40	6,3 %	27 %

Vir: Media Services AGB.

²⁰ Razlaga tabele:

Panelni vzorec = 450 gospodinjev (1350–1450 oseb, ki so stare nad 4 leta)

Gledanost (v %) = odstotek posameznikov, ki so videli oddajo (1000 % = vsi prebivalci Slovenije, ki so stari nad 4 leta)

Delež = odstotek gledalcev v času oddaje (1000 % = vsi gledalci televizije)

9.2 TORINO 2006

Eden najbolj zahtevnih projektov za RTV Slovenija v letu 2006 je bilo spremljanje zimskih olimpijskih iger v Torinu. Na Televiziji Slovenija (prvič je olimpijske igre spremljal tudi Multimedijski center)²¹ so celo menili, da bo projekt eden najbolj zahtevnih v njihovi zgodovini, eden od razlogov za to pa je bila velika oddaljenost med prizorišči in težka dostopnost do prizorišč. Prav zaradi tega je studijski del programa potekal iz Ljubljane in ne kot pred dvema letoma v Atenah, ko je bil studio na samem prizorišču iger.

Kot je povedal takratni odgovorni urednik športnega programa Igor E. Bergant, so projekt delali na osnovi zadnjih dveh olimpijskih iger v Atenah in Salt Lake Cityju. »Za Slovenijo so zimske olimpijske igre po zanimanju enakovredne poletnim igram,« je bil prepričan Igor E. Bergant. Eden izmed razlogov za visoko gledanost iger je bil tudi ta, da so se zimske igre po 12 letih vrnile v Evropo in tako imele ugoden programski čas, zelo veliko za Slovence zanimivih prenosov pa je bilo na sporedu v večernih urah, ko je pred televizijskimi zasloni največ gledalcev.

26 televizijskih delavcev, od tega 11 novinarjev, kar je veliko manj kot v Atenah, je zimske olimpijske igre v Torinu spremljalo na prizoriščih v Bardonecchiji, Pragelatu, Sestrieru, Torinu, Cesanni, Pinerolu in Sauze d'Oulxu. Njihov logistični vodja je bil Miha Žibrat, dodatnih 87 delavcev RTV Slovenija pa je dogodke spremljalo v ljubljanskih studijih.

Novinarska ekipa Televizije Slovenija je imela svoje središče v MBC-ju (Mountain Broadcast Center) v Sestrieru. Ker so bila tekmovanja v sedmih različnih krajih, so jim razdalje povzročale probleme. Za 40 km oddaljeno prizorišče so potrebovali tudi do dve uri vožnje. Kar precej so bili oddaljeni tudi od glavnega centra za radijske in televizijske delavce IBC-ja (International Broadcast Center) v Torinu, kjer so bili tudi prostori za zbiranje informacij in veliko računalnikov centralnega CIS-a (Central Information Centre) (Žibrat 2006: 16). Delo novinarjev je bilo tako precej težje kot dve leti poprej v Atenah. Poleg tega je bilo novinarjev slovenske RTV na prizorišču malo, v ljubljanskem studiu pa pristnega stika s tekmovalci seveda niso mogli vzpostaviti. Delo je tako potekalo popolnoma drugače kot v Atenah 2004.

---

²¹ V skladu s smernicami EBU-ja, da naj se javne radiotelevizije razvijajo iz mono- v multimedijske organizacije, je RTV Slovenija konec leta 2001 ustanovila Multimedijski center (MMC). Osnovne naloge MMC-ja so ustvarjanje vsebin za nove medije, razvijanje multimedijskih aplikacij, interaktivna podpora radijskim in televizijskim oddajam, spremljanje razvoja na multimedijskem področju, v okvir MMC-ja pa sodijo tudi uredništva za teletext, internetni in mobilni portal ter uredništvo za podnaslavljanje oddaj za gluhe in naglušne. MMC od maja 2004 pripravlja tudi infokanal ter zabavni in otroški infokanal (Internet 8).

9.2.1 OLIMPIJSKI PROGRAM NA 2. PROGRAMU TELEVIZIJE SLOVENIJA

Drugi program Televizije Slovenija je bil tako kot dve leti poprej (Atene 2004) v celoti posvečen zimskim olimpijskim igram. Moderacijski studio v Ljubljani in ne na prizorišču iger kot dve leti poprej v Atenah se je vsak dan pričel okoli 9. ure in tekel do konca živega programa, nekje do 18. ure. Šlo je za osnovno moderacijo s prehajanjem s prizorišča na prizorišče, pregledi olimpijskega dogajanja s kratkimi vestmi in vnaprej pripravljenimi prispevki. Sam program je potem dalje tekel nekje do 23. ure.

Neposredni prenosi so bili osredotočeni na alpsko smučanje, smučarske skoke, nordijsko kombinacijo, smučarski tek, deskanje in biatlon. Iz ljubljanskega studia so delali posnetke aktualnih tekmovanj in ponovitve v hitrostnem drsanju, akrobatskem smučanju, curlingu ter tekmovanjih v bobu, skeletonu in sankanju. Gledalci so lahko spremljali tudi nekatere neolimpijske dogodke, kot sta nogometna in rokometna liga prvakov ter finale slovenskega pokala v košarki.

Pripravili so 220 ur olimpijskega programa, od 11. februarja 2006 naprej je to znašalo 14 ur na dan, torej štiri ure manj, kot je znašal »atenski delovnik«.

Zanimivo je, da je bila večina novinarjev oziroma reporterjev prvič v vlogi komentatorjev zimskih olimpijskih iger (Anže Bašelj, Urban Laurenčič, Jure Tepina), pa tudi tisti, ki so dogajanje komentirali iz ljubljanskega studia (Zoran Radisavljević, Sašo Sever, Boštjan Ogris, Leon Andrejka), poprej niso imeli večjih izkušenj s samim komentiranjem, predvsem pa ne s športi, kot so curling, bob, skeleton in drugi. V Torinu so bili tudi trije strokovni komentatorji: Matjaž Vrhovnik je pomagal pri prenosih alpskega smučanja, Borut Nunar pri biatlonu, Gabrijel Gros pa pri smučarskih skokih.

Za olimpijske igre Atene 2004 so novinarji pripravljali kar tri oddaje, dopoldansko, popoldansko in večerno. Za torinske igre se je športno uredništvo odločilo več časa posvetiti različnim športnim disciplinam, tudi takim, ki poprej v slovenskem prostoru niso bile deležne večje pozornosti (skeleton, bob, curling ...).

Tabela 9.7: Primer 2. programa na Televiziji Slovenija v času OI v Torinu, 22. 2. 2006

ura	oddaja
8.45	Osrednja olimpijska oddaja (ponovitev)
9.55	Smučarski teki – sprint (ž + m)
11.10	Deskanje (m) - kvalifikacije
12.25	Smučarski teki – sprint (ž + m)
14.00	Deskanje (m) - finale
14.40	Alpsko smučanje – slalom (ž) – 1. tek
16.05	Umetnostno drsanje (ž)
17.40	Alpsko smučanje – slalom (ž) – 2. tek
18.50	Hokej - ¼ finale (vklop v 2. četrtino)
20.00	Osrednja olimpijska oddaja
20.40	Nogomet – liga prvakov

Ekipa je vsak dan ob 20. uri pripravila »Osrednjo olimpijsko oddajo«, v kateri se je osredotočila na dogodke dneva, napovedi, manjkalo pa ni niti komentarjev in zanimivih pogovorov z gosti. Seveda v studiu ni bilo mogoče v živo gostiti slovenskih olimpijcev, kot je bilo to mogoče v Atenah, so pa zato pripravljali pogovore z olimpijci vnaprej ali pa so se v živo vključili v Torino.

Oddajo sta vodila dva voditeljska para, Saša Jerković in Peter Poles ter Igor E. Bergant in Marcel Štefančič. »Nešportna« voditelja so po Bergantovih besedah v svoje vrste povabili predvsem zato, da bi športni oddaji dodala svežino, ki je v športnem uredništvu včasih primanjkuje. Kot sta zapisala Goodwin in Whannel (1990: 111), so za analize in ocene potrebni strokovnjaki, kot so športniki in trenerji. A televizija mora hkrati skrbeti, da je vse skupaj videti tudi zabavno, za to pa potrebuje osebe, ki pritegnejo občinstvo in imajo močno osebnost. To so na Televiziji Slovenija z »novima športnima« voditeljema tudi izpolnili. Pogovore s številnimi gosti (od nekdanjega smučarja skakalca Francija Petka do psihologa Mateja Tuška) sta tako Poles kot Štefančič zastavila drugače, kot so bili gledalci vajeni poprej.

Sama oddaja je imela precej zabaven značaj. To je bilo v poplavi novih komercialnih medijev tudi nujno potrebno. Kot pravi Lutharjeva (1992: 117), so številni komercialni programi tudi

javne ustanove postavili pred skušnjava povečevanja obsega programa splošne zabave. To potrjuje tudi moja tretjo tezo, da se je s pojavom komercialnih medijev morala spremeniti tudi sama narava programa Televizije Slovenija.

9.2.2 OLIMPIJSKI PROGRAM NA 1. PROGRAMU TELEVIZIJE SLOVENIJA

Športna ekipa je olimpijske novice za 1. program Televizije Slovenija pripravljala v okviru dnevnoinformativnih oddaj, ob 13. in 17. uri ter v okviru osrednjih športnih poročil po Dnevniku in Odmevih.

Tabela 9.8: Primer športnoinformativne oddaje: sobota, 25. 2. 2006, ob 19:46

	Voditeljica: KNEZ, Bojana	dolžina
Napoved	v kamero	0:25
Slalom	Laurenčič, Urban – prispevek	1:10
Napoved	v kamero	0:18
Biatlon – skupinski start	Fortin, Marjan – prispevek	1:09
Hitrostno drsanje 5000 m	vest na sliko	0:17
Napoved	v kamero	0:18
Hokej – po polfinalih	Lipicer, Teo – prispevek	1:02
Napoved	v kamero	0:26
Varnost na OI	vest na sliko	0:16
Napoved	v kamero	0:33
Rokomet pred CPL	Obrez, Goran – prispevek	1:20
Odpoved	v kamero	0:25
		Skupaj dolžina: 7:39

Kot vidimo v zgornji tabeli, so bila športna poročila 25. februarja 2006 sestavljena iz štirih prispevkov in dveh vesti. Bojana Knez je začela z napovedjo slaloma, nato pa biatlona, torej s športoma, kjer smo Slovenci imeli svoje predstavnike. Sledila sta vest o hitrostnem drsanju in hokejski prispevek. Zadnja vest je bila o varnosti na olimpijskih igrah. Prispevek Gorana Obreza je na zadnjem mestu in ne sodi v tako imenovani olimpijski blok. Je pa Televizija Slovenija v obdobju olimpijskih iger prenašala tudi nekatere rokometne, nogometne in

košarkarske tekme, tako so svoje mesto v športnoinformativnih oddajah dobili tudi ti športi. Še več pozornosti pa so neolimpijski dogodki dobili v oddaji »Š«, ki je bila na sporedu ob nedeljah okrog 21.30.

Sicer pa so na olimpijske igre v dnevno športnoinformativnih oddajah začeli redno opozarjati 20 dni pred začetkom iger. V rubriki »Olimpijska iskrica« so objavljali zgodbe, ki so obudile nostalgijo. Tako je kot prvi v olimpijski rubriki svoje mesto dobil norveški smučarski tekač Bjorn Daehlie, z 12 olimpijskimi kolajnami najbolj uspešen športnik vseh časov.

9.2.3 GLEDANOST OLIMPIJSKIH IGER TORINO 2006

Zimske olimpijske igre v Torinu so v Sloveniji dosegle visoko gledanost. Veliko konkurenco v gledanosti so imele v svetovnem prvenstvu v nogometu, ki je na lestvici najbolj gledanih dogodkov v letu 2006 zasedlo prva tri mesta (glej tabelo 9.9). Potem pa se vse do 15. mesta pojavljajo le še zimski športi, tradicionalno alpsko smučanje in smučarski skoki.

Najbolj gledan dogodek z olimpijsko vsebino je na visokem 5. mestu tekma smučarskih skokov, ki si jo je ogledalo 312.800 Slovencev (kar je 16,3 odstotka vseh Slovencev). Prenos je bil 12. februarja 2006 tudi najbolj gledana oddaja na vseh slovenskih televizijah (glej tabelo 9.10). Otvoritvena slovesnost zaseda po številu gledalcev 10. mesto, ogledalo si jo je 14,3 odstotka vseh Slovencev. 10. februarja 2006 se je otvoritvena slovesnost uvrstila na 4. mesto najbolj gledanih oddaj tistega dne. Sicer pa se med najbolj gledane olimpijske dogodke in dogodke v letu 2006 uvrščajo še: smučarski skoki (312.800 Slovencev), moški smuk (231.100) in moški kombinacijski slalom (194.820).

Visoko gledanost so zabeležila prav vsa športna poročila, najvišjo tista, ki so na sporedu v najbolj gledanem času, torej nekaj minut pred 20. uro. V nedeljo 26. februarja 2006 si je ta poročila ogledalo kar 278.400 Slovencev oziroma 35 odstotkov tistih, ki so v tem času gledali televizijo, 12. februarja 2006 (glej tabelo 9.10) pa si je športna poročila po osrednjem Dnevniku ogledalo 259.200 Slovencev, uvrstila pa so se na 4. mesto najbolj gledanih oddaj tega dne. Sicer pa so se športna poročila redno uvrščala med 10 najbolj gledanih oddaj in si jih je skoraj vsak dan ogledalo prek 200.000 Slovencev.

Tabela 9.9: Najbolj gledani športni dogodki v letu 2006²²

rang	dogodek	televizija	datum	gledanost		delež v %
				%	št. gledalcev	
1	Nogomet: SP: ITA – FRA	SLO 2	9. 7.	23,8	454.580	64 %
2	Nogomet: SP: BRA – HRV	SLO 2	13. 6.	18,1	345.710	48 %
3	Nogomet: SP: POR – FRA	SLO 2	5. 7.	16,6	317.060	49 %
4	Alpsko smučanje: Svetovni pokal: sl(ž) - 2. tek	SLO 2	8. 1.	16,5	315.150	61 %
5	ZOI: Smučarski skoki: K 90 1. serija	SLO 2	12. 2.	16,3	312.800	46 %
6	Alpsko smučanje: Svetovni pokal: sl (m) - 2. tek	SLO 2	8. 1.	15,9	303.690	60 %
7	Alpsko smučanje: Svetovni pokal: vsl(ž) - 2. tek	SLO 2	29. 1.	15,3	292.230	58 %
8	Smučarski poleti: Svetovni pokal	SLO 2	19. 3.	14,9	284.590	66,5 %
9	Nogomet: SP: NEM – ITA	KANAL A	4. 7.	14,4	275.040	42,5 %
10	ZOI: Otvoritev	SLO 2	10. 2.	14,3	273.130	35 %
11	Alpsko smučanje: Svetovni pokal: sl(ž) - 1. tek	SLO 2	8. 1.	14,1	269.310	64 %
12	Smučarski skoki: Svetovni pokal	SLO 2	1. 1.	14	267.400	48 %
13	Smučarski poleti: SP, ekipna tekma	SLO 2	15. 1.	14	276.400	53,7 %
14	Smučarski skoki: Svetovni pokal	SLO 2	18. 3.	13	248.300	70,5 %
15	Alpsko smučanje: Svetovni pokal: sl(m) - 2. tek	SLO 2	15. 1.	12,9	246.390	52 %
...	...	...	...	...	...	...
21	ZOI: Alpsko smučanje: smuk(m)	SLO 2	12. 2.	12,1	231.110	51 %
26	ZOI: Smučarski skoki	SLO 2	18. 2.	10,9	208.190	33 %
36	ZOI: Alpsko smučanje: komb. sl(m) - 2. tek	SLO 2	14. 2.	10,2	194.820	25 %

Vir: Media Services AGB.

²² Razlaga tabele:

Panelni vzorec = 450 gospodinjstev (1350–1450 oseb, ki so stare nad 4 leta)

Število gledalcev = število posameznikov, ki so videli oddajo

Gledanost (v %) = odstotek posameznikov, ki so videli oddajo (1000 % = vsi prebivalci Slovenije, ki so stari nad 4 leta)

Delež = odstotek gledalcev v času oddaje (1000 % = vsi gledalci televizije)

Kot kaže spodnja tabela, se je med 30 najbolj gledanih oddaj 12. februarja 2006 uvrstilo kar 10 olimpijskih dogodkov, med njimi je visoko gledanost zabeležil olimpijski studio, kjer je voditelj gledalce pospremil iz enega prizorišča na drugega, ob tem pa so novinarji še stalno postregli z najnovejšimi rezultati in novicami iz Torina.

Tabela 9.10: Najbolj gledane oddaje v nedeljo, 12. 2. 2006²³

rang	oddaja	televizija	začetni čas	%	delež
1	ZOI: Smučarski skoki K 90 finale, 1. serija	SLO 2	17:56	16,3 %	46 %
2	TV Dnevnik	SLO 1	18:59	14,4 %	35 %
3	Kajmak in marmelada – film	SLO 1	20:01	14,4 %	35 %
4	Šport	SLO 1	19:48	13,5 %	33 %
5	24 ur	POP TV	18:56	13,2 %	32 %
6	Vreme	SLO 1	18:57	12,6 %	31 %
7	ZOI: Smuk m	SLO 2	11:50	12,1 %	51 %
8	Frka v bajti – film	POP TV	20:00	11,5 %	28 %
9	Zrcalo tedna	SLO1	19:28	10,9 %	26 %
10	ZOI: Smučarski skoki K 90 finale, 2. serija	SLO 2	19:14	10,5 %	25 %
11	Poročila	SLO 1	17:00	10,3 %	37 %
12	Vreme	SLO 1	19:44	10,1 %	24 %
13	ZOI: Olimpijski studio	SLO 2	13:29	9,2 %	37 %
14	Šport	SLO 1	17:10	9 %	31 %
20	ZOI: Olimpijski studio	SLO 2	17:35	7,7 %	26 %
23	ZOI: Olimpijski studio	SLO 2	11:36	7,5 %	37 %
24	ZOI: Deskanje snežni kanal kvalifikacije	SLO 2	11:11	7,5 %	41 %
26	ZOI: Olimpijski studio	SLO 2	15:49	7,2 %	31 %
28	ZOI: Deskanje snežni kanal finale	SLO 2	15:14	7,1 %	30 %
30	ZOI: Smučarski tek 7,5 km M	SLO 2	9:54	7 %	39 %

Vir: Media Services AGB.

²³ Razlaga tabele:

Panelni vzorec = 450 gospodinjstev (1350–1450 oseb, ki so stare nad 4 leta)

Gledanost (v %) = odstotek posameznikov, ki so videli oddajo (1000 % = vsi prebivalci Slovenije, ki so stari nad 4 leta)

Delež = odstotek gledalcev v času oddaje (1000 % = vsi gledalci televizije)

9.3 PRIMERJAVA GLEDANOSTI IGER V ATENAH IN IGER V TORINU

Primerjava gledanosti olimpijskih iger potrди mojo prvo tezo, da so zimske olimpijske igre za Slovence bolj zanimive kot poletne. Oboje igre so sicer imele veliko konkurencu v gledanosti nogometnih in rokometnih tekem ter v tradicionalnih prenosih tekem svetovnega pokala v smučarskih skokih in alpskem smučanju.

Tako so se poletne in zimske olimpijske igre med najbolj gledanimi dogodki v letu 2004 oziroma 2006 znašale za svetovnim oziroma evropskim nogometnim prvenstvom ter nekaterimi drugimi za Slovence izredno pomembnimi in zanimivimi športnimi dogodki.

Ob pogledu na tabelo 9.9 (najbolj gledani dogodki v letu 2006) lahko vidimo, da je prvi zimskoolimpijski dogodek že na 5. mestu (smučarski skoki), v tabeli 9.4 pa vidimo, da je prvi atenski dogodek na šele 19. mestu (otvoritev). Poleg tega so se prenosi zimskih iger med 40 najbolj gledanimi športnimi dogodki v letu 2006 znašli še štirikrat, medtem ko se drugi najbolj gledan prenos iz Aten (plavanje) znajde šele na 74. mestu. Plavanje je poleg otvoritve tudi edini dogodek, ki je pred male zaslone privabil vsaj 10 odstotkov Slovencev. Zimskoolimpijski prenosi so tako visok odstotek zabeležili sedemkrat, in sicer krepko prek 10 odstotkov (skoraj vsi prek 12 odstotkov). Slabša gledanost poletnih iger gre seveda tudi na račun številnih dopoldanskih prenosov in dopustov v avgustu.

Spodnja tabela prikazuje, da si je najbolj gledan prenos²⁴ zimskih olimpijskih iger (smučarski skoki) ogledalo kar 40.000 Slovencev več kot najbolj gledan dogodek (otvoritev) v Atenah. Poleg tega je bila odlično gledana tudi otvoritvena prireditev v Torinu. Atensko si je ogledalo le 0,1 odstotka več Slovencev. Najvišji delež gledanosti sta zabeležila rokomet (Atene) in ženski veleslalom (Torino), pri čemer si je atenski spektakel med Slovenijo in Hrvaško ogledalo kar 64 odstotkov tistih, ki so v tem času gledali televizijo. Ženski veleslalom pa je prav tako zabeležil visok, 58-odstotni delež.

---

²⁴ Najbolj gledan športni prenos vseh časov v Sloveniji je nogometno srečanje med Jugoslavijo in Slovenijo, ki si ga je ogledalo 1,041.780 Slovencev, kar je kar 58,25 odstotka vseh Slovencev (Bergant v Plešec in Doupona - Topič 2002: 59). Reprezentanci sta se pomerili na evropskem prvenstvu, 13. junija 2000.

Glede športnih poročil je opaziti, da so bila ta veliko bolje gledana v času zimskih olimpijskih iger. Najbolj gledana osrednja športna poročila so bila obakrat ob zaključku iger, pri čemer si je tista v zimskem obdobju ogledalo skoraj 70.000 več Slovencev. Tudi športna poročila ob 13. uri so bila veliko bolje gledana v zimskem obdobju.

Tabela 9.11: Primerjava gledanosti

Dogodek	ATENE	TORINO
Otvoritvena slovesnost	269.136 Slovencev (14,4 %) 48-odstotni delež	274.200 Slovencev (14,3 %) 35-odstotni delež
Zaključna slovesnost	164.000 Slovencev (8,5 %) 26-odstotni delež	110.780 Slovencev (5,8 %) 14-odstotni delež
Največ gledalcev	Otvoritvena slovesnost 269.136 (14,4 %)	Smučarski skoki 312.800 (16,3 %)
Najvišji delež	Rokomet (Slo:Hrv) 64 %	VSL (ž) - 1. tek 58 %
Najbolj gledana športna poročila – po Dnevniku	29. 8. 2004 208.900 Slovencev (10,9 %)	26. 2. 2006 278.400 Slovencev (14,5 %)
Najbolj gledana športna poročila – ob 13. uri	15. 8. 2004 134.100 Slovencev (7,0 %)	26. 2. 2006 234.300 Slovencev (12,2 %)

Če pa pogledamo gledanost v svetovnem merilu, kot kaže tabela 9.2, lahko vidimo, da so po gledanosti z naskokom bolj gledane atenske igre, kar seveda ne preseneča, saj so poletne igre veliko bolj razširjene in odmevne po svetu, poleg tega pa ponujajo veliko več športnih panog, zaradi česar ima večje število držav možnost imeti vsaj enega predstavnika, ki jih bo zastopal, s tem pa vzbudil interes gledalcev za spremljanje iger.

Ob tem naj dodam še statistiko spremljanja iger prek interneta. V prvih petih dneh je namreč uradno spletno stran olimpijskih iger v Torinu obiskalo 50 milijonov bralcev, kar je za deset odstotkov več kot v istem obdobju olimpijskih iger v Atenah in petkrat več kot na zimskih olimpijskih igrah v Salt Lake Cityju leta 2002 (Internet 9).

9.4 PRIMERJAVA DELA, ODDAJ, PROGRAMA

Ključna razlika med obema projektoma je v samem obsegu iger, zaradi česar se seveda poletne in zimske igre zelo težko primerja. »Zimske olimpijske igre so v primerjavi s poletnimi počitnice,« se je izrazila novinarka Polona Bertoncelj. Tako je bilo veliko razlik tudi v samem načinu, kako spremljati dogodke, na katerih se je na eni strani predstavilo 79 slovenskih športnikov, na drugi pa »le« 41. A neke vzporednice vseeno lahko potegnem.

V Atenah so celoten program delali na prizorišču, ustvarjalo ga je 60 ljudi (36 je bilo članov produkcijsko-novinarske ekipe in 24 članov tehnične ekipe), nekaj dodatnih sodelavcev je ostalo še v Ljubljani. V Torinu pa ustvarjanje programa na prizorišču zaradi oddaljenosti med prizorišči ni bilo mogoče. Tam je bilo 26 ljudi (16 članov produkcijsko-novinarske ekipe in 10 članov tehnične ekipe), studijski program pa je v celoti potekal iz ljubljanskega studia. V celoti gledano pa je bilo za oba projekta potrebno približno enako število ljudi.

V času poletnih olimpijskih iger v Atenah je ekipa dnevno pripravila 18 ur olimpijskega programa, v času zimskih iger pa 14 ur na dan. »Poletne olimpijske igre imajo to lastnost, da se dogodki vrstijo drug za drugim od jutra do poznih večernih ur, večkrat tudi vzporedno, zato se na Televiziji Slovenija igram tudi malce bolj posvečamo,« je povedal Janez Češnovar in dodal, da so na zimskih igrah omejeni z dnevno svetlobo (razen v primeru smučarskih skokov in slaloma, kjer so se uveljavile nočne tekme, op. p.), poleg tega pa je tudi samih dogodkov na zimskih igrah precej manj. Seveda je bilo v Torinu tudi veliko manj nastopov slovenskih tekmovalcev, kar iz televizijskega stališča pomeni manj dela za novinarje. Tudi zato je Televizija Slovenija večji poudarek dala poletnim igram v Atenah, kar delno ne potrjuje moje druge teze – da je Televizija Slovenija enako pozornost namenila tako poletnim kot zimskim igram. Potrди pa jo v primeru, da je šlo obakrat za največji in najzahtevnejši projekt v letih 2004 in 2006.

Ob primerjavi same komentatorske zasedbe lahko rečem, da ta ni preveč drugačna, ko gre za atenske ali torinske igre. Med njimi so namreč takšni, ki spremljajo tako zimske kot poletne športne panoge (kot na primer Andrej Stare, ki komentira hokej na ledu, smučarske skoke, nogomet in atletiko, ali pa Marjan Fortin, ki komentira biatlon, smučarske teke in rokomet). Tako je v Atene in Torino obakrat potovalo osem komentatorjev (pet istih), nekaj pa jih je ostalo v Ljubljani, da so pokrili ostale neolimpijske dogodke. Zanimivo pa je, da so pri

torinskih igrah v ospredje stopili mlajši komentatorji,²⁵ ki poprej niso imeli večjih izkušenj s samim komentiranjem velikih športnih prireditev, tisti iz ljubljanskega studia pa predvsem ne s športi, kot so curling, bob, skeleton in drugi. Mlajši kolegi so v ospredje stopili tudi pri vodenju moderacijskega studia (Sašo Sever, Boštjan Ogris). Večjih razlik pri voditeljih pa ni bilo v športnoinformativnih oddajah.

V dnevni športnoinformativni oddaji so na poletne kot tudi na zimske olimpijske igre začeli opozarjati že mnogo prej. Veliko več pozornosti so, v nasprotju z mojo drugo tezo, namenili igram v Atenah. Tako je bila za atenske igre v oddaji vsak dan olimpijska rubrika – »Olimpijsko odštevanje«. Kar 365 dni so poročali, kaj se dogaja na prizoriščih olimpijskih iger, in objavljali druge vesti, povezane s samimi igrami. Za zimske igre so v športnoinformativni oddaji ubrali drugačno taktiko. Na igre niso opozarjali tako redno, so pa 20 dni pred začetkom iger začeli objavljati rubriko »Olimpijska iskrica«. V njej so se zvrstili prispevki o večno zanimivih športnikih, ki so se na takšen in drugačen način zapisali v olimpijsko zgodovino (Bjorn Daehlie, Eddie Edwards ...). Zanimivo je, da se prav v teh dneh, ko nastaja diplomsko delo, pričinja leto dni odštevanja do prihodnjih iger v kitajskem Pekingu. Televizija Slovenija je v informativni oddaji pripravila že kar nekaj prispevkov z olimpijsko vsebino.

V času zimskih in poletnih olimpijskih iger so v športnoinformativni oddaji svoje mesto dobili tudi nekateri neolimpijski dogodki. Tako smo v oddaji videli prispevke z roketnih, nogometnih in nekaterih drugih tekem, ki jih je Televizija Slovenija tudi neposredno ali pa v posnetku prenašala.

Glede neposrednih prenosov v času olimpijskih iger so prednost dobili športi, kjer slovenski športniki sodijo v sam svetovni vrh, oziroma tisti, ki v slovenskem prostoru dosegajo najvišjo gledanost. Tako smo v času zimskih olimpijskih iger lahko v živo spremljali predvsem smučarske skoke, alpsko smučanje, smučarske teke in biatlon, poleti pa prenose atletike, plavanja, veslanja, kolesarstva, kajaka ... Velika razlika je v tem, da so se v času atenskih iger omenjeni prenosi predvajali ne samo enkrat, v živo, temveč tudi kasneje v posnetkih, medtem ko je športno uredništvo zimski olimpijski program napolnilo s športi, ki poprej v slovenskem televizijskem prostoru niso dobili večje pozornosti. Slovenski gledalci so se imeli na ta način možnost seznaniti tudi s športi, kot so skeleton, bob, curling, in ni bilo malo takih, ki so

---

²⁵ Anže Bašelj (biatlon), Urban Laurenčič (alpsko smučanje – moški), Jure Tepina (alpsko smučanje – ženske).

poklicali v uredništvo in izražali zadovoljstvo nad novimi vsebinami na Televiziji Slovenija. V to je bilo seveda vložena veliko dela, saj so se novinarji na »nove« športe morali še dodatno pripravljati, ker v teh športih še niso bili tako »domači«. Manj poznani športi iz atenskih olimpijskih iger (softball, hokej na travi, baseball itd.) pa so občasno nekaj minut pozornosti dobili le v oddajah, ko so jih novinarji predstavljali kot neko zanimivost.

Največje razlike so pri primerjavi posebnih olimpijskih oddaj. V času atenskih iger je športno uredništvo pripravljalo kar tri oddaje. Z njimi so lahko zadovoljili okuse vseh gledalcev. Jutranja »Olimpijski zajtrk« je bila namenjena najširšemu krogu ljudi, saj je postregla s precej sproščenimi vsebinami. Tako v njej nismo gledali le prispevkov s tekmovanj, temveč sta voditelja Mateja Janežič - Hemler in Urban Laurenčič govorila tudi o grškem načinu življenja in drugih temah. Tudi popoldansko oddajo »Olimpijski klepet« je vodil voditeljski par (televizijski + radijski voditelj RTV Slovenija). V njej so sodelovali gledalci in poslušalci, ki so postavljali vprašanja olimpijskemu gostu. Večerno oddajo »Pika na (i)gre« je vodil Igor E. Bergant.

V času zimskih iger je športno uredništvo pripravljalo le eno dnevno olimpijsko oddajo, poleg te pa še tedensko oddajo »Š«. Pomembna novost olimpijske oddaje je bila izbira dveh voditeljskih parov. Iz športnega uredništva sta se na voditeljskem stolčku izmenjavala Saša Jerković in Igor E. Bergant, svežino pa sta oddaji dodala Peter Poles, ki je sodeloval z Jerkovićem, in Marcel Štefančič, ki je voditeljski stolček delil z Bergantom. Izbira voditeljev, ki ju poprej v športnem svetu nismo bili vajeni, naj bi pred male zaslone privabila še več gledalcev, kar potrjuje mojo zadnjo tezo, da si Televizija Slovenija v poplavi komercialnih medijev čim več gledalcev skuša pridobiti tudi z drugačnimi pristopi pri pripravi samih oddaj, prispevkov itd. Sama olimpijska oddaja pa seveda ni ponudila takšnih vsebin, kot smo jih bili vajeni iz Aten. Pogovore z olimpijci so posneli vnaprej ali pa so se v živo vključili v Torino. Medtem ko so bili stalni gostje atenskih oddaj slovenski olimpijci, katerih pogovore smo lahko spremljali v živo, takoj po osvojeni kolajni ali končanem nastopu. To je seveda velika pozitivna stran dela na prizorišču, oziroma obratno – negativna stvar dela v ljubljanskem studiu.

9.5 DISKUSIJA

V analizi sem s primerjavo dela športnega uredništva na poletnih in zimskih olimpijskih igrah ugotovila nekatere pomembne razlike in vzporednice. Projekta Atene in Torino sta bila za RTV Slovenija v letih 2004 in 2006 zagotovo najzahtevnejša projekta, če pa projekta primerjam med seboj, lahko rečem, da se Televizija Slovenija bolj posveča poletnim olimpijskim igram. Ugotovila sem, koliko novinarjev je bilo potrebnih za izpeljavo posameznega projekta v celoti in dnevno ter število tudi primerjala z drugimi velikimi projekti (SP v nogometu 2006). V proces so bili praktično vključeni vsi komentatorji, novinarji in drugi delavci, ki jih premore športno uredništvo Televizije Slovenija. Na zimskih olimpijskih igrah so v ospredje stopili mlajši komentatorji, za mnoge so bile to prve olimpijske igre, s katerih so poročali. Poleg tega pa so k sodelovanju povabili Štefančiča in Polesa, ki naj bi program obogatila in pomembno prispevala k čim večjemu številu gledalcev.

Ključna razlika med projektoma je bila v načinu dela. V Atenah se je program v celoti oblikoval na prizorišču iger, v Torino pa je odpotovala le peščica novinarjev. Ključni razlog vendarle ni v odnosu poletne–zimske olimpijske igre. Svoj davek v Torinu je namreč zahtevala velika oddaljenost med prizorišči dogajanja.²⁶

V Atenah je športno uredništvo pripravljalo kar tri olimpijske oddaje, saj so imeli novinarji veliko več maneverskega prostora za pripravo prispevkov in oddaj, ker so imeli na prizorišču možnost gostiti številne slovenske olimpijce. Za zimske olimpijske igre je bila dnevno na sporedu le ena olimpijska oddaja, program so veliko bolj posvečali športnim dogodkom. To je bil tudi trn v peti mnogih novinarjev v Atenah. Dnevno se je na programu po mnenju mnogih odvrtelo preveč posnetkov, kljub temu da bi se marsikdaj lahko v živo vključili tudi v športne panoge, ki slovenskemu gledalcu niso preveč poznane. Tak način dela se je obnesel za torinske igre, ko so mesto na programu dobili tudi bob, skeleton, curling itd.

Sama gledanost iger, predvsem atenskih, me je presenetila v negativnem smislu. Res da je avgust čas dopustov, dopoldanski športni prenosi pa niso še nikoli bili med najbolj gledanimi prenosi na slovenskih televizijah, a kljub temu bi pričakovali, da bo vsaj prenos atletike, ko je nastopila Jolanda Čeplak in je bil na sporedu v večernih urah, med bolj gledanimi dogodki v letu 2004. Ogledalo pa si ga je le 8,5 odstotka Slovencev. Veliko boljše odstotke gledanosti pa

---

²⁶ Prihodnje olimpijske igre v Pekingu se s prizorišča ne bodo delale zaradi prostorske oddaljenosti.

so zabeležile igre v Torinu. To sem predvidevala že pred analiziranjem tabel gledanosti, alpsko smučanje in smučarski skoki so namreč vsako leto v vrhu gledanosti. Prav to dejstvo morda odpira prostor za razmišljanje, kako naslednje zimske olimpijske igre, in seveda tudi poletne v Pekingu, narediti še bolj privlačne za slovenske gledalce. Peking 2008 in Vancouver 2010 bi bila lahko projekta, na katera bodo ponosni tako Televizija Slovenija kot sleherni slovenski gledalec.

10. ZAKLJUČEK

V diplomski nalogi sem preverjala tri teze, vezane na odnos med športom in mediji, natančneje na odnos med Televizijo Slovenija in olimpijskimi igrami. Prisotnost televizije se danes na športnih dogodkih resnično zdi neizbežna. Šport televiziji pomaga zapolniti programsko shemo, pridobiti nove oglaševalce in vzpodbuditi njen tehnološki razvoj, televizija pa športu omogoča svojo dejavnost oziroma poklic predstaviti globalnemu občinstvu.

Z razgrnitvijo olimpijskega gibanja skozi zgodovino sem dokazala, kako so olimpijske igre prešle na stopnjo komercializacije in kakšen vpliv so pri tem imeli mediji. Raziskave o vplivu športa na nacionalno identiteto Slovencev pa so mi potrdile, kako zelo pomembno vlogo v zgodovini slovenskega naroda je imelo smučanje (alpsko in nordijsko).

Pregledala sem tudi zgodovino športnega uredništva na Televiziji Slovenija in ugotovila, da je šport že od vsega začetka našel prostor na slovenski televiziji, še več, Televizija Slovenija je že leta 1960 začela z evrovizijskimi prenosi planiških smučarskih skokov, leta 1964 pa je slovenskim gledalcem priskrbelo tudi prvo reportažo s smučarskih tekmovanj v Kranjski Gori in na Mariborskem Pohorju. Ta tekmovanja imajo na Televiziji Slovenija torej dolgo tradicijo, pred zaslone pa še danes privabijo največ slovenskih gledalcev.

Iz teh dejstev sem izhajala pri prvi tezi – zimske olimpijske igre (Torino) v Sloveniji dosegajo višjo gledanost kot poletne igre (Atene) – in jo tudi potrdila. Raziskave o gledanosti iger so namreč pokazale, da so bili zimskoolimpijski dogodki veliko bolje gledani kot tisti na poletnih igrah. In to kljub temu, da so se slovenski športniki iz Aten vrnili s štirimi kolajnami, iz Torina pa niso prinesli nobene. Najbolj gledan dogodek zimskih iger (smučarski skoki) si je ogledalo kar 40.000 Slovencev več kot najbolj gledan dogodek v Atenah (otvoritvena slovesnost). Poleg tega je kar sedem torinskih dogodkov zabeležilo več kot 10-odstotno gledanost, s tako visokim odstotkom pa se v Atenah lahko pohvalita le otvoritvena slovesnost in plavanje. Precej bolje pa so bila v zimskem času gledana tudi športna poročila. Najbolj gledana so bila obakrat ob zaključku iger, pri čemer si jih je v zimskem obdobju ogledalo skoraj 70.000 več Slovencev kot v poletnem obdobju.

Drugo tezo, da športno uredništvo zimskim in poletnim olimpijskim igram namenja enako pozornost, sam projekt olimpijskih iger pa velja za najzahtevnejši projekt celotne RTV

Slovenija, sem potrdila delno. Ugotovila sem, da so za Televizijo Slovenija poletne olimpijske igre pomembnejši in zahtevnejši projekt. Uredništvo se je veliko več pripravljalo na poletne igre, slovenske gledalce so na največji športni dogodek redno začeli opozarjati že leto dni vnaprej (rubrika »Olimpijsko odštevanje«), v času iger pa so ustvarjali kar tri oddaje, dnevno pa pripravili štiri ure programa več kot v času zimskih iger. Samih dogodkov je seveda na poletnih igrah precej več, pogosto se jih istočasno odvija kar pet, veliko več pa je tudi nastopov slovenskih športnikov. Programski zalogaj je tako večji, dogodki se vrstijo od jutra do poznih večernih ur, atletika in plavanje, za slovenski prostor zelo zanimiva športa, namreč nista omejena na dnevno svetlobo. Drugače je pri spremljanju zimskih iger, kjer se razen nekaterih zdaj že uveljavljenih nočnih tekem (slalom in smučarski skoki) tekmovanja do večera končajo, pa tudi slovenskih nastopov je precej manj. Delno pa tezo lahko potrdim, saj sta bila oba projekta za Televizijo Slovenija v letih 2004 in 2006 resnično najpomembnejša in najzahtevnejša. V sam proces sta dnevno zajela ogromno število ljudi, kako velika je ta številka, je pokazala primerjava s svetovnim prvenstvom v nogometu. Dnevno je bilo za spremljanje olimpijskih iger potrebna polovica več novinarjev, pri čemer pa so izvzeti tehnični sodelavci (snemalci, tonski tehniki itd.), s katerimi bi se številka povečala na dvakrat več.

V zadnjih letih se Televizija Slovenija na tržišču srečuje z vse večjo konkurenco s strani komercialnih medijev in je z njimi v velikem boju za televizijske pravice. Novi mediji so namreč prinesli dodatno programsko ponudbo in na ta način povzročili padec gledanosti nacionalne televizije, ki je po izgubi avto-moto športa, svetovnega prvenstva v nogometu (delila ga je s POP TV-jem), nogometni ligi prvakov sedaj izgubila še rokometno ligo prvakov. Zagotovo bodo potrebni drugačni pristopi, da se izvije iz težkega položaja.

V želji k večjemu številu gledalcev so nekatere nove pristope uvedli tudi za olimpijske igre. Tretjo tezo, da so se na poplavo novih medijev v športnem uredništvu Televizije Slovenija prilagodili z novimi, drugačnimi pristopi, sem tako potrdila. Uredništvo je imelo pri pripravi oddaj in prispevkov v mislih čim širši spekter gledalcev. Za atenske igre so v jutranji oddaji »Olimpijski zajtrk« ponujali vsebine, ki se vežejo na grški način življenja, v »Olimpijskem klepetu« pa so k sodelovanju vključili gledalce in poslušalce Radia Slovenija. Še bolj pa so bili novi pristopi opazni na zimskih igrah. Osrednjo olimpijsko oddajo sta namreč poleg dveh športnih voditeljev vodila še Marcel Štefančič in Peter Poles, ki sta bogato prispevala k

svežini oddaje in ji dala drugačen pridih.

Televiziji Slovenija se odpirajo nove možnosti, kako se lotiti naslednjih dveh projektov, poletnih olimpijskih iger v Pekingu prihodnje leto in zimskih iger v Vancouvru leta 2010. Rezultati tega dela so lahko neke vrste vodilo, na kakšen način pritegniti čim več gledalcev, kako sestaviti čim boljši program in ustvariti kar najboljše oddaje.

11. LITERATURA IN VIRI

Bergant, Evgen (1984): Coubertin ni bil oče, kvečjemu matičar. V Evgen Bergant in Branko Tomić (ur.): *Olimpijske steze – enciklopedija zimskih olimpijskih iger*, 5–7. Ljubljana, Sarajevo: Delo, Oslobođenje.

Bergant, Evgen in Branko Tomić (1984): *Olimpijske steze – enciklopedija zimskih olimpijskih iger*. Ljubljana, Sarajevo: Delo, Oslobođenje.

Bergant, Evgen (1996): Slovenci in olimpijske igre. V Britta Kruse (ur.): *Kronika 100 let olimpijskih iger*, 2–9. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga.

Bergant, Evgen (2000): *The Slovenian team. Sydney 2000*. Ljubljana: Olimpijski komite Slovenije - Združenje športnih zvez.

Bergant, Igor (1993): *Športni program na televiziji – primerjava med Avstrijo in Slovenijo*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Boyle, Raymond in Richard Haynes (2000): *Power play: sport, the media and popular culture*. Harlow, Essex: Longman, Pearson Education.

Cashmore, Ellis (1996): *Making Sense of Sport*. London, New York: Routledge.

Cilenšek, Rado (1993): Pustolovščina, plod truda mnogih. V Rado Cilenšek, Lado Pohar in Vasja Predan (ur.): *Televizija prihaja: spominski zbornik o začetkih televizije na Slovenskem: 35 let televizije, 65 let radia*, 77–92. Ljubljana: RTV Slovenija.

Cilenšek, Rado, Lado Pohar in Vasja Predan (1993): *Televizija prihaja: spominski zbornik o začetkih televizije na Slovenskem: 35 let televizije, 65 let radia*. Ljubljana: RTV Slovenija.

Crossland, Mark in Mike Wood (2000): *The one hundred greatest moments at the Olympics*. London: Generation Publications.

Doupona - Topič, Mojca in Marjeta Kovač (2005a): Nacionalna identifikacija v splošni javnosti. V Marjeta Kovač, Gregor Starc in Mojca Doupona - Topič (ur.): *Šport in nacionalna identifikacija Slovencev*, 52–84. Ljubljana: Inštitut za kineziologijo Fakultete za šport.

Doupona - Topič, Mojca in Marjeta Kovač (2005b): Pomen športa v življenju posameznika. V Marjeta Kovač, Gregor Starc in Mojca Doupona - Topič (ur.): *Šport in nacionalna*

identifikacija Slovencev, 191–201. Ljubljana: Inštitut za kineziologijo Fakultete za šport.

Doupona - Topič, Mojca in Marjeta Kovač (2005c): Primerjava nacionalne identifikacije med splošno javnostjo in novinarji. V Marjeta Kovač, Gregor Starc in Mojca Doupona - Topič (ur.): *Šport in nacionalna identifikacija Slovencev*, 101–120. Ljubljana: Inštitut za kineziologijo Fakultete za šport.

Fain, Nuša in Anja Zagomilšek (2004): *Vzpon in padec modernega olimpizma: Ustvarjanje in (iz)raba Olimpijskih iger*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Fridl, Ignacija J. (2004): Zgodovina olimpijskih iger. *Gea*. Dostopno na <http://www.gea-on.net/clanek.asp?ID=465&Poglavje=5> (5. maj 2007).

Giacomelli, Oto (2006): *Magični jubilej Planice*. Dostopno na <http://www.planica.info/index.php?i=35> (5. maj 2007).

International Olympic Committee (2005a): *Athens 2004 marketing report*. Dostopno na http://www.olympic.org/uk/utilities/reports/level2_uk.asp?HEAD2=148&HEAD1=8 (12. junij 2007).

International Olympic Committee (2005b): *Global Television Report Athens 2004 Olympic Games*. Dostopno na http://multimedia.olympic.org/pdf/en_report_1086.pdf (16. maj 2007).

International Olympic Committee (2006): *Global Television Report Torino*. Dostopno na http://multimedia.olympic.org/pdf/en_report_1087.pdf (16. maj 2007).

International Olympic Committee (2004): *Olympic Charter*. Lausanne. Dostopno na http://multimedia.olympic.org/pdf/en_report_122.pdf (20. maj 2007).

International Olympic Committee (2001): *Olympic Marketing Matters*. Dostopno na http://multimedia.olympic.org/pdf/en_report_273.pdf (5. maj 2007).

International Olympic Committee (2007): *Torino Marketing report 2006*. Dostopno na http://multimedia.olympic.org/pdf/en_report_1143.pdf (5. maj 2007) in na http://multimedia.olympic.org/pdf/en_report_1142.pdf (5. maj 2007).

Internet 1: SIOL Sportal (2006): *Smučarski razcvet*. Dostopno na http://sportal.siol.net/default.asp?article_id=11311090601200823430 (17. maj 2007).

Internet 2: OKS (1999): *Olimpijski marketing*. Dostopno na <http://www.olympic.si/index.php?id=180> (20. avgust 2007).

Internet 3: Siol/STA (2004): *Za TV pravice pravo bogastvo*. Dostopno na http://sportal.siol.net/default.asp?article_id=10491160407262153140 (20. julij 2007).

Internet 4: Doupona - Topič, Mojca (2006): *Medijska konstrukcija olimpijskih iger*. Dostopno na <http://www.sp.uni-lj.si/doupona/soc1/pociecha.pdf> (22. avgust 2007).

Internet 5: Siol/STA (2004): *Za zlato skoraj 9 milijonov tolarjev*. Dostopno na http://sportal.siol.net/default.asp?article_id=10491160407091841330 (20. julij 2007).

Internet 6: Siol (2006): *Za zlato 15 000 evrov*. Dostopno na http://sportal.siol.net/default.asp?article_id=11311010601311037390 (20. julij 2007).

Internet 7: Sportal/OKS (2006): *Ogromno novinarjev*. Dostopno na http://sportal.siol.net/default.asp?article_id=11311020602072032440 (20. julij 2007).

Internet 8: RTV Slovenija (1999): *Multimedijski center*. Dostopno na http://www.rtvlo.si/modload.php?&c_mod=static&c_menu=1048035176 (25. 8. 2007).

Internet 9: RTV Slovenija (2006): *Rekorden obisk iger na internetu*. Dostopno na http://www.rtvlo.si/modload.php?&c_mod=rnews&op=sections&func=read&c_menu=9&c_id=101540 (5. maj 2007).

Jeločnik, Marjan (1981): *Začetki in razvoj smučanja v Sloveniji in evolucija alpske smučarske tehnike*. Ljubljana: Šolski center za telesno vzgojo.

Kalejdoskop 2006. Ljubljana: Olimpijski komite Slovenije - Združenje športih zvez.

Klasinc, Tugo (1986): *Športni prenosi na Televiziji Slovenija 1967–1986* (arhivski zvezek). Zasebna zbirka, neobjavljeno gradivo.

Klasinc, Tugo (1993): Takole se je začelo. V Rado Cilenšek, Lado Pohar in Vasja Predan (ur.): *Televizija prihaja: spominski zbornik o začetkih televizije na Slovenskem: 35 let televizije, 65 let radija*, 225–228. Ljubljana: RTV Slovenija.

Koren, Darko (2004): Televizijska ekipa v Atenah. *Kričič* 34 (7–8), 9.

- Košir, Manca in Rajko Ranfl (1996): *Vzgoja za medije*. Ljubljana: DZS.
- Kovač, Marjeta, Mojca Doupona - Topič in Maja Bučar - Pajek (2005a): Primerjava športno-rekreativne dejavnosti posameznih javnosti. V Marjeta Kovač, Gregor Starc in Mojca Doupona - Topič (ur.): *Šport in nacionalna identifikacija Slovencev*, 121–161. Ljubljana: Inštitut za kineziologijo Fakultete za šport.
- Kovač, Marjeta, Edvard Kolar, Jakob Bednarik in Mojca Doupona - Topič (2005b): Vpliv vrhunskih rezultatov na razvoj športa, nacionalno identifikacijo in prepoznavnost Slovenije v Evropi in svetu. V Marjeta Kovač, Gregor Starc in Mojca Doupona - Topič (ur.): *Šport in nacionalna identifikacija Slovencev*, 202–219. Ljubljana: Inštitut za kineziologijo Fakultete za šport.
- Kovač, Marjeta, Gregor Starc in Mojca Doupona - Topič (2005c): *Šport in nacionalna identifikacija Slovencev*. Ljubljana: Inštitut za kineziologijo Fakultete za šport.
- Knecht, Willi Ph. (1994): *Olympische Winterspiele: Lillehammer 94*. München: ProSport.
- Kralj, Sašo (2007): Želi si nogomet, formule pa ne. *Vikend Magazin* 766, 8–9.
- Krašič A., Marko (2004): Marjan Lah, naš človek v Atenah: »Greš do Al Kaide in se zмениš za premirje«. *Vikend Magazin* 611, 6.
- Kruse, Britta (1996): *Kronika 100 let olimpijskih iger, 1896–1996*. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga.
- Kučan, Milan (1994): Spremna beseda. V Marko Rožman (ur.): *Slovenski olimpizem*, 6. Ljubljana: Muzej novejšje zgodovine.
- Luthar, Breda (1992): *Čas televizije*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- mak (2004): OI na TVS: Tudi s Piko na i(gre). *Vikend Magazin* 611, 7.
- Media Services AGB (2004–2006): *Najbolj gledani dogodki*. Ljubljana: Programski kontroling RTVS.
- Merkel, Udo (2003): The politics of physical culture and German nationalism: Turnen versus English sports and French olympism, 1871–1914. *German politics and Society* 2 (21), 69–97.
- Milovanovič, Ivo (1996): *Seminar sponzorska pogodba v športu*. Ljubljana: Olimpijski

komite Slovenije - Združenje športnih zvez.

Network Media Program, Open Society Institute, EU Monitoring and Advocacy Program (2005): *Televizija po Evropi: Regulacija, politika in neodvisnost*, 3. Budimpešta, New York: Open Society Institute.

Oxlade, Chris in David Ballheimer (2000): *Svet okrog nas: Olimpijske igre*. Murska Sobota: Pomurska založba.

Pavčnik, Martin (2004): *Slovenski šport napreduje*. Dostopno na http://sportal.siol.net/default.asp?article_id=10511010408311650130 (23. avgust 2007).

Perovšek, France (1993): Radio Ljubljana in rojstvo slovenske televizije. V Rado Cilenšek, Lado Pohar in Vasja Predan (ur.): *Televizija prihaja: spominski zbornik o začetkih televizije na Slovenskem: 35 let televizije, 65 let radia*, 13–20. Ljubljana: RTV Slovenija.

Pohar, Lado (1993): Začetki radia in televizije v svetu in pri nas. V Rado Cilenšek, Lado Pohar in Vasja Predan (ur.): *Televizija prihaja: spominski zbornik o začetkih televizije na Slovenskem: 35 let televizije, 65 let radia*, 7–12. Ljubljana: RTV Slovenija.

Pohar, Lado (1993): Televizija prihaja v Slovenijo. V Rado Cilenšek, Lado Pohar in Vasja Predan (ur.): *Televizija prihaja: spominski zbornik o začetkih televizije na Slovenskem: 35 let televizije, 65 let radia*, 21–48. Ljubljana: RTV Slovenija.

Petrović, Krešimir in Mojca Doupona (1996): *Sociologija športa*. Ljubljana: Fakulteta za šport.

Petrović, Krešimir, Franci Ambrožič, Boris Sila in Mojca Doupona (1998): *Športnorekreativna dejavnost v Sloveniji 1997 (primerjalna študija 1992–1997)*. Ljubljana: Inštitut za kineziologijo Fakultete za šport.

Plesec, Matjaž in Mojca Doupona - Topič (2002): *Nogomet in družba: preporod nogometa v Sloveniji*. Ljubljana: Zavod za šport.

RTV Slovenija (2006a): *Letno poročilo RTVS 2005*. Ljubljana: DZS, d. d. Dostopno na http://www.rtvlo.si/files/letno_porocilo/rtv_lp_low_2005.pdf (20. maj 2007).

RTV Slovenija (2006b): *Programsko-poslovni načrt RTVS za leto 2007*. Dostopno na

http://www.rtv slo.si/files/svet_rtv/ppn2007-v3.pdf (23. avgust 2007).

Rudolf, Saša (1984): *Olimpijski ogenj in dim*. Trst: Založništvo tržaškega tiska, d. d.

Slovar slovenskega knjižnega jezika 1991. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Spored za 2. program Televizije Slovenija 14. 8. 2004: *Vikend Magazin* 611, 21.

Swaddling, Judith (2004): *The Ancient Olympic Games*. London: The British Museum Press.

Šauta, Borut (2004): Brez krame na olimpijski sirtaki. *Polet* 32 (3), 5.

Štamcar, Miha in Gregor Cerar (2004): *Novi Vogrinec*. Mladina. Dostopno na http://www.mladina.si/tednik/200403/clanek/slo-intervju--miha_stamcar_gregor_cerar/ (10. julij 2007).

Šugman, Rajko (1994): Kratek oris slovenskega športa. V Marko Rožman (ur.): *Slovenski olimpizem*, 15–27. Ljubljana: Muzej novejšje zgodovine.

Šugman, Rajko (1997): *Zgodovina svetovnega in slovenskega športa*. Ljubljana: Fakulteta za šport.

Wenner, Lawrence A. (1989): *Media, sports & society*. Newbury park, London, New Delhi: Sage.

Westerbeek, Hans, Paul Turner in Lynley Ingerson (2002): Key success factors in bidding for hallmark events. *International marketing review* 19 (3), 303–322.

Whannel, Gary (1992): *Fields in vision: television sport and cultural transformation*. London, New York: Routledge.

Žibrat, Miha (2006): »20. zimske olimpijske igre«. *Kričič* 36 (01/02), 16.

Intervjuji:

Intervju z Igorjem E. Bergantom, športnim komentatorjem in nekdanjim odgovornim urednikom športnega programa Televizije Slovenija. Ljubljana, 13. 9. 2007.

Intervju s Polono Bertoncelej, športno novinarko in voditeljico na Televiziji Slovenija.

Ljubljana, 7. 7. 2007.

Intervju z Janezom Češnovarjem, programskim koordinatorjem športnega programa Televizije Slovenija. Ljubljana, 15. 8. 2007.

Intervju z Benom Hvalo, nekdanjim urednikom, komentatorjem, novinarjem na Televiziji Slovenija. Ljubljana, 10. 8. 2007.

Intervju z Miletom Jovanovićem, odgovornim urednikom športnega programa Televizije Slovenija. Ljubljana, 27. 8. 2007.

Intervju z Andrejem Staretom – športnim komentatorjem na Televiziji Slovenija. Ljubljana, 25. 7. 2007.